

2012 m. rugsėjo 21 d., penktadienis

Nr. 33 (1001) | Kaina 2,50 Lt

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

2

Naujojo cirko savaitgaliui pasibaigus

3

Oskaras Koršunovas apie „Perq Giuntą“

4

Apie Lenkijos nacionalinę filmoteką

5

Laurie Anderson koncertas

8

Birutės Stančikaitės „Šviesos gelmė“

9

Vilniaus dokumentinių filmų festivalis

Aleksandra Jacovskytė. Aušros Vartų gatvė (sėdi Nelė Mickevičiūtė). 1967 m. balandžio 29 d.

Ir ramiai pažiūrėjo į objektyvą

Aleksandrą Jacovskytę kalbina Monika Krikštopaitytė

Su menininke kalbėjomės baleto „Tristanas ir Izolda“, kurio kostiumų dailininkė yra Aleksandra Jacovskytė, premjeros išvakarėse. Didžiulėjos fotografijų paroda „Vilniaus veidai“ jau daugiau nei savaitę rodoma Vilniaus dailės akademijos „Titaniko“ ekspozicijoje I a. salėje. Labai intensyvus laikotarpis įveiktas, galima pasikalbėti. Tik tie, kas pažiūsta Aleksandrą, supras, kad jos iškalbingų intonacijų: balso pritildymo ir dosnių teigiamų reakcijų, užrašyti neįmanoma.

Parodijoje 1963–1993 metų nuotraukos. Keturiaskinti A3 formato fotografijų, skenuotų iš negatyvų, ir 160 originalių Jūsų pačios rankomis padarytų atspaudų. Žinau, kad tai tik dalis to, ką turite sukaupusi.

Žinoma, daug fotografijų į parodą nepateko. Čia gal tik 10–20 proc. to, ką turiu. Kai kurių nuotraukų man buvo labai gaila neįtrauki. Fotografijas atrinkau ne

vienu, kuratorė Violeta Juškutė žiūrėjo šviežia akimi.

Labai džiaugiausi užrašais po nuotraukomis, nes daug ko būčiau paprasčiausiai nepažinusi.

Daug iš atčesiuju į atidarymą pažiūrėjė pastebėjo, kad anksčiau kur kas jaunesni buvom. Savijauta, žinoma, keičiasi, negaliu pasakyti, kad jaučiuosi jauna, gal tiesiog tuo pačiu žmogumi. Jaunystėje viskas atrodė labai sudėtinga. Sunku buvo prisiderinti prie kitų, o dabar gerokai lengviau, nes nebegalvoju apie tai, kaip atrodau iš šono. Anksčiau labai varžydavausi.

Galbūt tuomet fotografavimas buvo kaip nors susijęs su Jūsų minimu varžymusi?

Pataikei į dešimtuką. Fotografavimas labai dažnai iš dalies būdavo bendradavimo su žmonėmis forma. Žinoma, su draugais ir artimais žmonėmis buvo pakankamai leng-

va. Tik manyje vis tiek buvo kažinė kokio perdėto delikatumo.

Todėl fotografavimas buvo tarsi duoklė tiems žmonėms. Ju grosis buvo ryškus, negalėjau būti abejinga. Itin traukė ir fotografavimo, ir nuotraukos darymo procesas.

Pati viską spausdindavau. Mane tévas išmokinė. Jis padarė labai gerą fotolaboratoriją rūsyje. Ypač įdomu buvo kadruoti, formalios galimybės: ką išryškinti, ką mažiau. Praktiskai niekuomet nespausdindau viso kadro. Vis norėdavosi išryškinti žmogų ir nerodyti to, kas, atrodė, atsitiktinai pateko į kadrą.

O dabar, kai dalį nuotraukų skenavome iš juostų ir atspausdinome ant aluminio, tai pagalvojau, kad visas kadras dabar jau įgauna visiškai kitą prasmę. O tada buvo daug svarbiau padaryti puikų kadrą, kuo geriau sukompionuoti. Kadangi neturėjau veidrodinio apa-

NUKELTA | 7 PSL.

Vis dar jaunas ir efemeris festivalis

Naujojo cirko savaitgalui pasibaigus

Milda Brukštutė

Anksčiau po šio kasmetinio festivalio vis kildavo abstrakčių minčių apie laisvę. Juoba kad ir festivalio rengėjai šią meno šaką pristatydami Lietuvoje nuolat atsiširdavo kaip tik nuo šio žodžio. Tarytum naujasis cirkas turėtų išskirtinę privilegiją daryti ką nori, o teatras ir kiti menai – ne. Vis dėlto ši mintis atrodė gana teisinga, jau vien dėl pačios festivalio skleidžiamos nuotaikos. Net ir per pertraukas „Menų spaustuvės“ kieme iš visų kampų sklidavo tokis viskai atpalaiduojančios lengvumas.

Regis, šiai metais toji šventinė nuotaika kažkur išgaravo. Galimas daiktas, praktikams viskas atrodė kiek kitaip, nes jie dar turėjo įvairių meistriškumo seminarų. Tuo tarpu teoretikai šiemet liko be kasmetinių istorinių, analinių paskaitų. Visa kita, regis, nepasikeitė. Festivalio rengėjas Audronis Imbrasas ir toliau žiūrovams kalbėjo, kokia tai visiškai nauja šaka Lietuvoje (nors ir priminė, kad festivaliu iau septinti metai), ji negabiai atidare pora lietuviškų trupių, į kurias vis dar teko žiūrėti atlaikdžiai, nes pas mus nėra cirko mokyklų, o kiti kūriniai, kaip ir visuomet, buvo įvairūs tiek temų, tiek ir profesionalumo požiūriu. Na, tik gal nebuvu tų vienintelį, neginčiamai išskirtinių, kurių vis atsiradovo ankstesniuose festivaliuose, kurie ir sudarydavo gal penkiasdešimt procentų renginio sėkmęs.

Užsienio programoje šiemet buvo keturi pasirodymai. Iš jų labiausiai įsiminė pirmasis – kroatų trupės „Room 100“ „C8H11NO2“. Tai itin lėtas ir, tam tikra prasme, šaltas kūrynas, leidžiantis pasinerti į tokią apsvaigimo būseną, kai laikas gali išsidėstyti visai kitokiomis nei išprasta atkarpomis. Pradžioje per vaizdo projekciją buvo matyti

vyras (režisierius brolis Ivanas Labrovičius), atsakantis į užduodamus klausimus apie gyvenimą sergent Šizofrenija, savo liguistumą išduodantis tik nervingais rankų judesiais. Pokalbis gana ilgas: apie tai, kad teko gulėti daugybėje ligo-ninių, kad nevertodamas vaistą jis jaučiasi normalus, bet, pasak gydytojų, kaip tik tuomet jis esąs ne-normalus, ir panašiai. Kūrinio pavadinimas ir yra šio pasirodymo raktas. „C8H11NO2“ – tai cheminė dopamino, natūraliai žmogaus organizme susidarančios medžia-

lių variacijų ir asociacijų. Vėliau atlikėja vyrą keičia moteris (Antonia Kuzmanič). Nors pasikeitė lytis ir judesiai, nuotaika liko nepakitusi. Tam tikra prasme gal niekas nebūtų pasikeitę, jei atlikėjas būtų buvę ir vienas. O gal tuo ir norima pasakyti, kad apėmus tam tikrai būsenai nesvarbu, kas esi ar esi tokis vienas? Cia buvo akcentuojamas atlikėjo ir muzikos santykis, o ne scenos partnerių. Nežinau, kiek šiai grupėi pavyko atkurti ligonio būseną, nes tai supranta tik jis. Man tai buvo panašu į vienio žmogaus

paskui mes jas matome kaip minkišta čiužinių, pavirstantį lyg skraidančiu kilimu. Jos nėra vien tos, pro kurias jėinama, su jomis galima keiliuti. Ši kelionė tokia, lyg jiems žemė iš po kojų slystu ir dėl to ji taptu įmanoma (abu veikėjai turi pakilti į orą tam, kad pasistumtų į priekį su šiuo pagrindu).

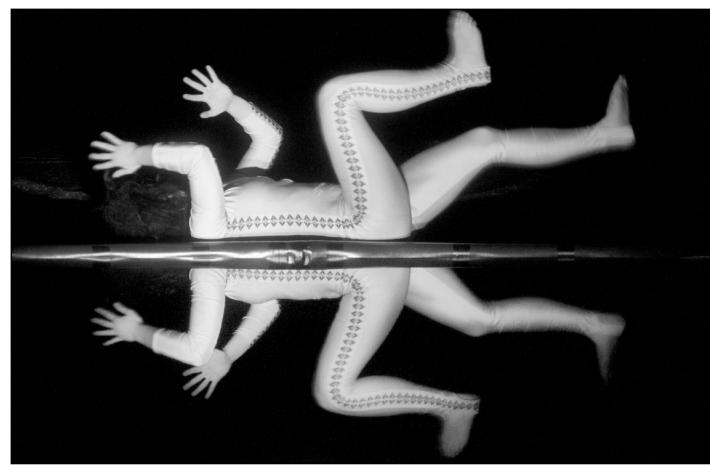
Šiame pasirodyme į cirką eina-ma per teatrą. Šie du veikėjai yra tarp liūdesių ir gyvenimo cirko. Vie-nas jų – liūdnasis ar veikiau rimtas darbininkas (Minh Tam Kaplan), kitas – linksmasis kvailelis (Guillaume Martinet). Kamuojuikai, kuriais žongliuojama, tampa vidiniu veikėjų monologu ir dialogu. Bet jie ne visą laiką būtini, kai nežongliuojama, čia paprasčiausiai gyvenama. Ir šis ramus laikas galbūt net įtaigesnis. Durys-čiužinys tampa ir paprasčiausiu stalu, už kurio sedimai jau ne tiek kartu, kiek po vieną, kas sau. Ir vis dėlto atrodo, kad šis spektaklis labiausiai yra apie jau minėtą kelionę slystančiu pagrindu po kojomis.

Ne ką mažiau magijos ir „Mažajame cirke“, priklausantiame prancūzui Laurent'ui Bigot. Patekės į jį gali pasijausti kaip Guliveris, nubudęs nykštukų šalyje, o šio cirko valdytojas nejučia pradeda atrodyti kaip ne šiu laikų magas ar net alchemikas. Šiame cirke viskas labai koncentruota ir intymu. Atlikėjas kalbasu su žiūrovais per itin mažus daikčiukus, neslepdamas ne tik savo ranką, bet ir visos virtuvės. Tai kartu (visų pirmą?) yra ir garsų magija. Visas „Mažojo cirko“ stalsscena yra kaip didelis muzikos instrumentas. Ir nuostabu tai, kad tik vienas žmogus groja visu tuo: geba būti ir muzikantas, ir cirkininkas, ir išradėjas. Per jį atgyja visi tie mažiukai šokinėjantys, besikarstantys, slystantys cirko artistai, tampančios naujai išrasto instrumento da-

limi. Belieka sutelkti dėmesį ir stebėti visų tų skirtingų medžiagų (metalinių, plastikinių, silikoninių, pūkuotų...) judėjimą, kuris dar pabrėžiamas mažytėmis lemputėmis, įmontuotomis į tuos padarėlius, ir klausytis. O išgirsti čia galima visko, net ir roko ar avangardinės muzikos motyvų. Turint omenyje, kad Laurent'as Bigot – muzikantas ir kompozitorius, galima įsivaizduoti, jog cirkas jam reikalingas kaip jo kuriamos muzikos iliustracija.

Ties šiais trim kūriniais man naujas cirkas ir baigési. Švedų trupės „Poetry in Motion“ pasirodymas „Kamuolinių šokių hausas“ (režisierius Olle Strandbergas), nors ir buvo atlitas kieme, tarytum šaukėsi dar tikresnės gatvės, t. y. neįpareigojančios aplinkos ir atsitiktinių stebėtojų. Nepadėjo nei ju šviečiantys kubai, nesukūrė jokios magijos, nei gančių profesionalus Gustavo Rosselio žongliavimas, nes jo partneris, astovaujantis gatvės šokiui, atrodė gan juokingas mēgėjas.

Tiesa, festivalis prasidėjo dižiausių nusivylimu: atidarymas – lietuvių pasirodymai. Buvo juntama, kad per metus ar daugiau lyg ir niekaip nepatobulėta. Tai, kas pirmakart atrodė, vadinkim, kukliai, bet perspektyviai, ši syki jau asocijavosi tik su bergždžiomis pastangomis. O į rimtesnę programą įtrauktas Manto Markevičiaus eskitas „Nėra laiko“, kai daugiau nei valandą teko stebeti bandymą dirbtini, žongliuoti su įvairiausiais daiktais, bet su visais tik po truputį ir su niekuo iki galo, vėl priminė pastaruojų metu manę vis kamuojančią klausimą: kodėl pas mus radosi toji eskitų (mokamų!) tradicija, kai, be galimybės išeiti, tenka stebeti darbo procesą, o ne rezultatą? Gal netrukus prasidės dar ir mokamų atvirų repeticijų bumas?

Scena iš spektaklio „C8H11NO2“
gos, kuri turi įtakos psichinei būsenai, formulė.

Irašui pasibaigus kūrybinė grupe (režisūra – Jakovo Labrovičiaus), pasitelkusi akrobatikos, buito ir breiko šokių technikas, bando patekti mums išvirkšią šios ligos pusę, ne sergančio žmogaus išorę, o vidines būsenas. Tai daroma be jokios patetikos, su tuo pačiu kalbetoju būdingu paprastumu ir lėtumu. Tik šis – daugiau poczios, į kurią išilieti padeda gyvi atliekama elektroninė muzika. Pradžioje šokiu čia tampa vien tik pasirodžiavio atlikėjo nugaros judesiai ir, nors tai trunka gančtinai ilgai, žiūréti į ją neatsibesta – domina bega-

buvimą ant ezero kranto neturint kur eiti ir nieko nemastant (vėliau čia iš tikrujų buvo naudojamas vanduo), o tai atrodė gana arti tiesos.

Vidinius monologus ir dialogus buvo galima išvysti prancūzų trupės „DeFracto“ kūrinyje „Uždaros grandinės“. Kitaip nei pirmiau apraštame, šiame pasirodyme atlikėjų santykis buvo pagrindinė varomoji jėga. Jų bendravimas – lyg nuolatinis pasidavimas vienam kitam. Šis buvimas kartu atskleidžiamas per objektus. Per duris, už kurių pradžioje jie yra pasislėpę ir matyti vien rankos, mėtančios kamuoliukus. Vėliau šios durys dar taps daug kuo. Ir nors pradžioje jos atrodo kietos,

Vietoj pasakos – balaganas

Premjera „Lélés“ teatre

Ramunė Balevičiūtė

Papraستai bene anksčiausiai iš vienų teatrų po vasaros duris atverianči „Lélés“ šiemet pakurstė intrigą: girdi, sezonas bus revoliucinis, nuo popso pažadėta grįžti prie meno, nuo nepasiteisinusių vaidinių suaugusiesiems (ne lėliu) – prie kokybiško teatro vaikams ir galbūt lėliu suaugusiesiems.

Po tokio manifesto tikiesi mažiausiai dar vienos „Aukso obeléles“ ir še tau, kad nori, – pirmoji sezono premjera: Algirdas Mikutis stato „Batuotą katiną“. Pernešlyg gerai pažiūrėti valstybinio teatro mechanizmus „iš vidaus“, kad lengva ranka žerčiau priekaištus naujam teatru meno vadovui dėl nevy-

kusios strategijos. Bet vis dėlto apmaudu. Ir nesąžininga – sakau tai ir kaip mama, ir kaip teatro kritikė.

Pabandyti paaškinti. Pirmiausiai dėl jau minėtos teatro politikos. Ne kartą tvirtinau ir pasikartosiu, kad save gerbiantis profesionalus (be to, valstybės dotuojuojamas) teatras vai-kams turėtų atliki ne tik pramoginę, bet ir edukacinę funkciją. Ir ne apie pasakų moralus čia kalbu. Vi-si pirma tokis teatras turėtų ugdyti, vartojant švietimo sritis žargoną, „estetinės kompetencijas“, t. y. gebėjimą suprasti ir vertinti meniškus, o ne masinius dalykus.

Na, pripažinkime: Algirdas Mikutis – galbūt puikus, geras žmogus – nėra tas menininkas, kuriam patikėtume estetinį savo vaikų lavi-

nimą. Ir ne argumentas tai, kad dažnai šis režisierius renkasi farso stilistiką, iš kurios, suprantama, ir nėra ko reikalauti subtilumo. Bet ar farisas apskritai (geriausias pavyzdis – animacinis filmas „Simpsonai“) – tinka žanras vaikams? Klausimas, vertas diskusijų, bet kad režisierius Mikučio skonis yra „liaudiškas“ – faktas. Naujajame spektaklyje, aciū Dievui, nickas neraugejo ir negadino oro, bet stačioškiu humoru netruko. Žinote, kas vienoje iš „interliudijų“ atstojo tris paršiukus? Ogi kimštoss dešros...

Antra, sakydama, kad spektaklis nesąžiningas, turiu omenyje režisierius polinkį į manipuliacijas vai-kų lūkesčiai ir reakcijomis. Iš tie-sų „Batuotas katinas“, kaip ir kiti

režisieriaus Mikučio spektakliai, yra sukonstruotas kaip tipinis komercinės produktas, kai siekiama publicių įtikinti, kad kaip tik to jai ir reikia. Šiam dėsniniui paklūsta ir visa Holivudo animacijos pramonė,

jaunu protų paverčia. Spektaklio pradžioje aktoriai dainuoja, koks smagumas ir įdomumas laukia čia susirinkusiu, ir visą laiką gana ag-

NUKELTA J 3 PSL.

NUOTRAUKA IŠ „LÉLÉS“ TEATRO ARCHYVO

Kur yra kūrybinė tévynė?

Monika Jašinskaitė kalbina Oskarą Koršunovą

Rugpjūčio pabaigoje Henriko Ibseno festivalyje Norvegijoje įvyko režisierius Oskaro Koršunovo statyto „Pero Giunto“ premjera. Kritikai vadina spektaklį „tikru hitu“, apibūdina kaip „ištobulintą, barokiškumu neįprastą teatrą“ ir mano, kad jis „paliks po savęs ženklą“. Su režisieriumi kalbamés apie šį pastatymą, norvegų kultūrą ir naujausius jo atradimus.

Lietuvos scene „Peras Giuntas“ yra retas svečias, o pasaulyje tai dažniausiai statomas Henriko Ibseno kūrynas. Kodėl émėtė šios pjesés dramaturgo tévynėje?

Kurti „Pera Giunta“ mane pakvietė Norvegijos nacionalinis teatras. Tai man tapo milžinišku iššukiui. „Peras Giuntas“ bene pats svarbiausias norvegams kūryns, kurį jie žino beveik mintinai. Viena vertus, šią pjesę statyti Norvegijoje yra tikrai didžiulé atsakomybė, antra vertus, ir didelé laisvė, nes dirbi su medžiaga, kuri žino visi. Aš buvau laisvas nuo naratyvo, pačios istorijos pasakojimo, todėl atsišvérē galimybę spektakliu diskutuoti su publiką.

Norvegai suprato kai kuriuos dalykus, kurie turbūt niekur kitur ir nebūtų suvokti. Pavyzdžiu, Perui Giuntui mirštant nuskambėjo pirmoji pjesės eilutė – jo motinos Osės frazė „Perai, melas!“ – žiūrovai pradėjo ploti. Taip gali atsikti tik ten, kur publika gerai žino kūrinį. Šią Ibseno pjesę norėjau statyti ir Vilniuje – jি mums taip pat aktuali. Peras Giuntas yra pabėgėlis, neradęs vietos savo šalyje. Šiuolaikine kalba ji vadiname emigrantu. Ibseno kūrynyje yra gerai žinoma scena, vadina svogūno monologu. Joje Peras lupa svogūnų, sluoksnį po

sluoksnio, ir kiekvieną lukštą įvardija kaip savo kaukę; jis buvo ir pranašas, ir verslininkas, ir persekiomas žmogžudys... Jis turėjo daug vaidmenų gyvenime ir tuo metu prisimena kiekvieną savo būvę. Galiausiai prisikasa prie svogūno esmės, o ten – tuštuma. Peras Giuntas savęs neranda. Egzistencine prasmė jis yra išdavęs ne tik savo šalį, bet ir save patį. Jis nori išlikti savimi, tačiau vis mėgindamas tai padaryti pats save išduoda. Tokios būsenos šiuo metu yra ir Lietuva.

Kuo pagrindinis pjesés personažas taip žavi norvegų publiką?

Pasakose ir sakmėse šis herojus buvo apdainuotas dar prieš Ibseną. Dramaturgas jas panaudojo rašydamas pjesę. Tai pats myliamiausias nacionalinis personažas, bet Peras Giuntas – tikrai ne norvegas (juokiasi). Jis – išsiokėlis: nesantūrus, melagis, be galio egocentriškas, mylantis save ir gyvenimą. Patys norvegai yra labai visuomeniški, turi stiprią pilietiškumo pajautą. Ko gero, tai – viena tobuliausių visuomenių, kuri paiso susitarimų ir bendro buvimo taisylių. Peras Giuntas nieko nepaisė. Santūrūs ir taktiški jo tautiečiai labai myli tą savo išsiokėlį.

Teatras suorganizavo kelionę į kalnus jo keliais. Iš tiesų, tik pakilęs į dviejų kilometrų aukštį ir patekęs į rūką, kuriame žengi nematydamas toliau nei per metrą nuo savęs ir nežinodamas, ar išvengsi bedugnės, pradedi suvokti, ką Peras reiškia greta atšaurios gamtos augantiems šalies gyventojams. Jie ši personažą mato kaip nuotykių ieškotoja, stipru žmogu. Savo vitališkumą jis primena rusų lėlę „Vanka vstanka“ – juk parversta ji vėl atsistoja.

Tačiau mūsų spektaklis buvo ne apie pašelusį nuotykių ieškotoją, o

apie seną žmogų. Po gyvenimo kelionės jis gržta namo ir staiga suvokia, kad neturi kur pareiti. Savo šalyje jis užmirštas. Neturi nei namų, nei savęs. Pastatėme egzistencialinį kūrinį, kuriame Peras Giuntas klausia: ką reiškia būti savimi? Apie tai kalbama penktajame Ibseno pjesés veiksme, tačiau niekas iki šiol šiai temai neskyrė tokio démesio. Yra ir romantiškoji pjesės dalis – per visą kelionę jo laukia mylinti Solveiga. Ją vaidina genialia aktoriė Kjersti Botn Sandal, kuri, panašiai kaip Eglė Mikulionytė ir Rasa Samuolytė, pasižymi muzikine dvaysia ir puikiu scenos pajautimu. Pati aktoriė pasiūlė netiketą šios linijos sprendimą – jি viša laiką būna sceneje šalia Perą Giuntą vaidinančio Øysteino Røgero.

Tai ne pirmas šio aktoriaus vaidmuo Jūsų spektakliuose. Gal galėtumėte plačiau papasakoti apie šį kūrėją?

Røgeras yra, ko gero, geriausias norvegų aktorius, kurį būtų galima lygti su Dainiumi Gavenoniu Lietuvoje. Kartu dirbome jau penkiuoši spektakliuose. Kai prieš septynerius metus Osle stačiau Augusto Strindbergo „Kelią į Damaską“, jis kūrė sudėtingą pagrindinį vaidmenį. Tai buvo labai sunkus darbas, Røgeras buvo ant beprotybės ribos. Man pirmąkart buvo baisu dėl aktoriaus. Vaidindamas Perą Giuntą jis sugebėjo išlikti labai energetinis ir gyvas, vietomis netgi parodijavotas norvegų tradicijas, kurios ši personažą vaizduoja kaip tvirtą, sveiką vaikiną. Teatro meno vadovė Hanne Tømta manė kvietė į Oslo sakydama, kad Røgeras manęs laukia kaip Solveiga. Jis tikrai pagaliau turėjo suvaidinti nacionalinių šalies herojų.

Norvegijoje kūrėte šešis spektaklius. Kokios ten seenos tradicijos?

Šalyje tik keturi su puse milijono gyventojų – vos truputį daugiau nei Lietuvoje. Savo identitetą jie kūrė per kultūrą, taip pat ir per teatrą, todėl ir tradicijos labai tvirtos. Jie turi tokius kūrėjus kaip Ibseną, Edvardą Griegą, Knutą Hamsuną, yra ir geru šiuolaikinių dramaturgų, pavyzdžiu, Jonas Fosse. Tačiau iš esmės tai protestantiškos dvasios šalis. Galima sakyti, kad ten niekas netiki Dievu, bet žmonės gyvena neuzmiršę Dekalogo. Ta protestantiška dvasia jaučiamā ir teatre, kuris yra minimalistinis, nes žodis yų kultūroje – esminis ir lemiamas. Vižualumo, misterijos jie kadaise sąmoningai atsisakė ir to teatre beveik nepamatysime. Šis spektaklijuos pritrenkė geraja prasme. Jis sodrus – scenario daug teatrališkuo metaforų. Norvegai pamatė tikrą lietuvišką teatrą visa savo esybe. Jiems, pripratusiems prie saikingos scenografijos, muzikos ir vaidybos, tai buvo visiškai netikėta.

Daugiau lyg ir nebéra ko pridurti. Būtų galima paminėti tvarkingą dailininkės darbą, nuoširdžias aktorių pastangas „užsivesti“ patiemis iš „užvesti“ partnerius, vieną kita įdomesnę Olego Ditkovskio melodiją. Bet visa tai negali sušvelninti verdikto spektakliui. Nes jokių nuolaidų negali būti, kai kalbame apie vaikus – pačią imliausią ir lojaliausią publiką.

Vytautas Narbutas sukūrė ištisę išpudingą scenografiją: veiksmo vieta išoriškai atrodo kaip cirkas,

Scena iš spektaklio „Pera Giuntas“

NUOTRAUKA IŠ NORVEGIOS NACIONALINIO TEATRO ARCHYVO

tačiau tai yra makabriška skaistykla. Sagū liejikas, Kelevis, kiti mistiniai personažai atrodė kaip cirko klonai, bet kalbėjo pačius svarbiausius, rimčiausius tekstus. Kompozitorius Antanas Jasenka sukūrė stiprią atmosferinę muziką, didžiulis yra ir choreografės Vestos Grabštaitės indėlis.

Kurdami spektaklį konsultavotės su tautosakininkais, literatūrologais, psychologais ir kita specialistais. Ar konsultuojamas buvo tik režisierius, ar visa kūrybinė komanda?

Viena tokų specialistų buvo lenkų kultūros istorikė Nina Witoszek. Ji yra parašiusi knygą „Norvegai. Gamtos mitologijos“, kuri išleista ir lietuviškai. Ją verta paskaityti norintiems šių sužinoti ne tik apie trolių šalį, bet ir apie save. Specialistų dėstytose paskaitose dalyvavo ir aktoriai, ir scenos darbininkai, netgi administracija. Iš pradžių mane erzino, kad skandinavų visuomenė viską daro kartu. Pavyzdžiu, du kartus per savaitę vyksta susirinkimai, kuriuose visi aktoriai, siužėjai, teatro darbininkai kartu spręžia kilusias problemas arba mėgina spėti, kur jų gali atsirasti. Vėliau suvokiau: taip visuomenė organizuojama iš vidaus. Ten viskas spręžia bendrai, o Lietuvoje, kaip ir Rusijoje, turime vadovavimo vertikalę – yra režisierius, meno vadovas, ir jokių diskusijų. Galbūt didelė valstybėse, Amerikoje arba Rusijoje, ta hierarchinė sistema ir tinka. O Lietuvai pavyzdys būtų norvegų organizacija.

I lietuvių kalbą buvo išverstos kelios norvegų recenzijos apie Jūsų darbą. Atrodo, sužavėta ir publika, ir kritikai. O kaip Jūs pats vertinate savo naujausią darbą?

„Pera Giuntas“ yra tokis svarbus kūrėjas, tokis žinomas ir laukiamas, kad man pavyko negalvoti apie norvegų lūkesčius. Teatre reitai taip išykssta. Galėjau daryti tai, ką pats norėjau, ir tai buvo šio spektaklio sėkmės priežastis. Drąsiai kalbu apie sėkmę, nes Norvegijos nacionaliniam teatre turėjau ir nesėkmę – tai 2009 metais statytas Maksimo Gorkio „Dugne“. Tačiau čia sukurtais ir geriausias mano spektaklis „Kelią į Damaską“. Greta jo galėtų stoti ir Stokholme statyti „Apvalytieji“, „Tos akys“ Stavange-

ryje ir „Užsispyrėlės sutramdymas“ Paryžiuje. Manau, kad dėl esamos teatro organizacijos, finansinių ir kūrybinių pajégumų savo sumanybus labiausiai pavyko igyvendinti užsienyje. Esu pasaulio menininkas. Vis dėlto liūdnai, kad dalis mano brandžiausiu darbų sukurti ne Lietuvoje. Kyla klausimas – kur gyra ta kūrybinė tévynė? Bet jei neturėčiau savo teatro ir nuolatinės galimybės kurti, galbūt nebūtų įmanoma sukurti tokį darbą? Jei nebūtų „Vasarvidžio nakties sapno“, turbūt nebūtų ir „Užsispyrėlės sutramdymo“?

Viename pokalbyje su Jurga Ivanauskaitė esate sakęs, kad ilgiau padirbus teatre galima nuspėti žiūrovų reakcijas. Galbūt kuriant spektaklį Lietuvoje sunku atsiriboti nuo tokios patirties, gal publika įkalina, aprīboja vaizduotę?

Kad ir kur statyčiau spektaklį, tai, ką darau, man pačiam visuomet yra iššūkis. Mūsų teatras dažnai kaltinamas komercija, tačiau ir aš, ir aktoriai visada ieškodavome ko nors nauja, niekada negalvodavome, kaip įtiki žiūrovams. Ir vis dėlto žiūrovas mus priėmė ir priima. Kurdamasi jautėmės atsakingi už teatrą, o tai, ką darydavome, kildavo iš mūsų sielų. Todėl OKT yra demokratiskas ir elitinis teatras. Toks teatras ir turi būti. Turime žiūrovą Lietuvoje, tačiau nuo mūsų pirmojo spektaklio „Ten būti čia“ jau dvidešimt metų mūsų spektakliai važinėja po pagrindinius Europos festivalius. Tokių spektaklių, kurie keiliauja, yra daug, tačiau dažnai jie turi tik festivalinę auditoriją – gali būti įdomūs kritikams, bet nesuprantami miestelėnams. O, pavyzdžiu, „Vasarvidžio nakties sapnas“ per tryliką metų yra apvažiavęs įvairiausių teatro festivalius Europoje, Azijoje, Pietų Amerikoje, bet iki šiol surenka pilną 800 vietų Ūkio banko teatro arenos salę.

Grįžote iš labai norvegisko pastatymo ir jau pradedate darbą su itin lietuvišku – Lietuvos nacionaliniame dramos teatre statote Justino Marcinkevičiaus kūrinj. Galbūt ten atradote tai, kas bus naudinga čia?

Išdrįsti prisiimti atsakomybę ir tuo pat metu išlikti laisvam – tai Norvegijoje gauta didelė pamoka, kuri, tikiusi, padės ir statant „Katedrą“.

ATKELTA IŠ 2 PSL.

resyviai bando įtraukti publiką į veiksmą. Beje, apie dainas. Tekstai, ypač „meilės lyrikos“, banalumas glūmina. Kaip ir patys herojų – trečiojo brolio ir princesės – įvaizdžiai, tarsi mėgdžiojantys šiandienės estrados „žvaigždes“.

Dar siiek tiek apie spektaklio dramaturgiją ir kompoziciją. Taigi kūriny s vadinas „Batuotas katinas“. Jei ne pagrindinis scenografinis akcentas – katino galvos pavidalo širma (dailininkė Aušra Bagociūnaitė-Paukštienė), – sakytam, kad jis lygiai taip pat galėtų vadintis „Varlė karalienė“ arba „Raudonkepuraitė“. Spektaklis sumanytas taip, kad visas šias pasakas vaidina gatvės ar cirko artistai. Turinys – nesvarbu, fabula – nesvarbu, svarbu tik „efekta“ ir humoras. Todėl iš „Varlės karalienės“ belikęs jauniukaičio ir varlės sciéléjimasis, iš „Raudonkepuraitės“ – vilko pilvo prapjovimas, o, kaip minčiau, iš „Trijų paršiukų“ – kimštos dešros.

Iš Perrault „Batuoto katino“ spektaklyje likę ne ką daugiau. Gerai neprisimenantys pasakos vargu ar išvis supras, kas ten, kaip ir kodėl. Tik aišku, kad jaunuolis, nors ir šlapias, bet apsviaigės iš meilės (suprantama iš dainos teksto), o princesė irgi negali atsiplėsti staiga užplūdiusiems jausmams. Ir dar žmogédra (tikrai išpūdingai riaumojanti nepriygtamojo Irmanto Jankaičio bosu) iš pradžių pasivertė liūtu, pasukui pele. Visa kita taip suvelta ir sutrumpinta, kad tikrai nelengva suprasti, kodėl spektaklio pabaigėje aktoriai linksmai dainuoja: „Nebūk turtinges, būk protinges...“

Daugiau lyg ir nebéra ko pridurti.

Būtų galima paminėti tvarkingą dailininkės darbą, nuoširdžias aktorių pastangas „užsivesti“ patiemis iš „užvesti“ partnerius, vieną kita įdomesnę Olego Ditkovskio melodiją. Bet visa tai negali sušvelninti verdikto spektakliui. Nes jokių nuolaidų negali būti, kai kalbame apie vaikus – pačią imliausią ir lojaliausią publiką.

Kino archyvų iššūkiai

Pokalbis su Lenkijos nacionalinės filmotekos direktoriu Tadeusz Kowalskiu

Šiemet Lenkų kino savaitės svečias buvo Lenkijos nacionalinės filmotekos direktorius profesorius Tadeusz Kowalskis. Šioje filmotekoje saugomi filmai rodyti ir savaitėje. Svečias pristatė atidarymo filmą – Józefo Lejteso „Barborą Radvilaitę“, susitikus su lietuvių kinematografininkais.

Lenkijoje kinu užsiima dvi institucijos: palyginti nesenai įkurta Valsčiabinis kino meno institutas (PISF) ir nuo 1955 m. Varšuvos egzistuojanti Nacionalinė filmoteka (FN). Kuo skiriasi šios dvi institucijos?

Šią instituciją uždaviniai visiškai kitokie. PISF pirmiausia rūpinasi dabar kuriamu filmų finansavimu ir nauju filmų sklaida užsienyje. Institutas pavaldus kultūros ministrui ir turi savo biudžetą, o papildomu jo finansavimo šaltiniu yra televizijos kanalų, kabelinių televizijų ir ryšių operatorių mokesčiai, taip pat pinigai iš filmų rodomo ir paroduo bilietai.

Nacionalinė filmoteka – tai pirmiausia kino archyvas. Svarbiausias mūsų uždavinys – rūpintis lenkų kino istoriniais ištekliais nuo pat jo pradžios. Seniausias visas išlikęs lenkų vaidybinių filmų gana trumpos, jis trunka 12 minučių, kurortas 1907 metais ir vadinas „Prūsus kultūrą“. Filmas skirtas kovai su germanizacija Vžešnėje. Turime labai senų filmų, tiesiogiai nesusisių su lenkų kinu, pavyzdžiu, 1897 metais vykusios caro Nikolajaus II karūnavimo fragmentą, užfiksuočia brolių Lumiére'ų filmavimo grupės. Žinoma, pirmiausia užsiima lenkų kino kultūra.

Mūsų kolekcija susideda iš skirtingu dalių. Pirmiausia ją sudaro filmai, sukurti iki Antrojo pasaulinio karo. Tai maždaug 160 vaidybinių filmų, iš kurių 5–7 procentai – nebylieji, o apie 60 procentų – garsiniai. Kita kolekcijos dalis yra Antrojo pasaulinio karo metais filmuota medžiaga. Trečioji – filmai, sukurti nuo 1946 metų iki dabar, beveik visi tuo laiku sukurti vaidybinių filmai. Jų yra apie 1800 pavadinimų. Skaičius keičiasi beveik kasdien, nes vienai laiką gauname naujus.

Ar tai reiškia, kad prodiuseriai įparegoti pabaigę filmą kopiją iškart perduoti filmotekai?

Toks įpareigojimas išrašytas į Kinų įstatymą, bet jis apima tik tuos prodiuserius, kurių filmuose pa-audota bent kokia visuomeninė pinigų dalis. Jei filmas sukurtas tik už privačias lėšas, prodiuseriai teisiskai nėra įparegoti deponuoti filmus filmotekoje, tačiau faktiškai jie mums filmus teikia, nes žino, kad archyvas – vieta, užtikrinanti filmo išlikimą. Tačiau turiu pasakyti, kad dauguma filmų nuolat kuriama už visuomenines lėšas, ar tai būtų televizijos, ar Kino meno instituto, ar kitų institucijų skirti pinigai.

Kartu su vaidybinių filmais saugome ir dokumentinius. Jų turime

Tadeusz Kowalski

NUOTRAUKA IŠ LENKIJOΣ INSTITUTO VIENIUIJE ARCHYVO

per 100 tūkstančių. Dalis tų filmų jau suskaitmeninta, daugiau kaip 2,5 tūkstančio prieinami internete visiems vartotojams. Filmoteka taip pat kaupia su filmais susijusią medžiagą: plakatų turime daugiau kaip 25 tūkstančius, per milijoną nuotraukų, jų daugiausia iš filmavimo aikštelių. Dabar jau 130 tūkstančių tų fotografių nemokamai prieinamos internete. Pagaliau renkame filmų programas, kurias seniau leidavo masiniu tiražu, dabartinės labiau primena reklamines skrajutes. Kadais buvo leidžiamos išsamios programos ir jos dažnai buvo nepamatinomas žinių apie kiną šaltinis. Kartais iš filmų, ypač jei kalbamame apie seniausius, neliko nieko – tik programos, taigi iš jų ši tą apie tuos filmus ir sužinome. Mes visas tas kolekcijas kaupiame, restauruojame, saugome, kad ateityje jos nedingtu ir nebūtų sugadintos.

Be to, mes skleidžiame į kino kultūrą. Turime biblioteką, kurioje yra per 25 tūkstančius knygų ir periodinių leidinių apie kiną, kino kultūrą iš keliofikos šalių. Turime kino teatrą „Iluzjon“, kuris netrukus pradės veikti po remonto. Kino teatras liks kaip paminklas, bet tai bus techniškai šiuolaikiškas kino teatras, nes Jame bus galima rodyti ir 16 mm juostoje išsaugotus, ir 3D filmus. Jo repertuaras tradiciškai susijęs su kino kultūros puoselėjimu, Jame vyksta įvairios retrospektyvos, dažnai nišinio kino. Ir ne tik lenkų. Bendradarbiaudami su įvairiaisiais tarptautiniais institutais rengiamo ir užsienio kino kūrėjų retrospektyvas. „Iluzjon“ taip pat daugelį metų užsiima edukacine veikla, jaime veikia Kino akademija – tai gana reguliarios studijos, vykstancios sutarties su Varšuvos universitetu pagrindu.

Filmotekos veiklą pusiau finansuoja valstybė. Iš kur imate papildomų lėšų tokiai plačiai veiklai?

Filmoteka yra tarptautinės kino archyvų asociacijos FIAF, kurią sudaro per 180 archyvų iš viso pasauly, narė. Kartą per metus FIAF

nariai susitinka įvairose vietose ir tai yra puiki progna pasikeisti patirtimi, pasikalbėti apie problemas, su kuriomis susiduria archyvai. FIAF nustato tam tikrus techninius standartus, pavyzdžiu, susijusius su filmu išsaugojimui, taip pat ir kino archyvų darbuotojų elgesio taisyklės, tam tikra profesinė etiką. Narys FIAF palengvina archyvų bendradarbiavimą, tai susiję kad ir su pasikeitimui filmais.

Iššūkiai, kylančios archyvams, pirmiausia susiję su digitalizacija. Nors iš pirmo žvilgsnio taip neatrodo, bet dėl įvairių aplinkybių šis procesas labai sudėtingas. Skaitmeninės laikmenos neužtikrina, kad išliks šimtą metų (kita vertus, dar niekas šimtą metų neturėjo skaitmeninės laikmenos ir nežinome, ar ji tiek išlieka). Šiuolaikinės technologijos reikalauja, kad išskaitmenyti perkeltas filmas maždaug kas penkerius šešerių metus turi būti tikrinamas ir perrašomas į naujas laikmenas. Taip pat keičiasi technologijų standartai, kompiuterinės programos, todėl archyvai, nusprenedę visiškai pereiti į skaitmeną, turi pasverti milžiniškas kompiuterių sistemos išlaidymo kainas, tai, kad reikės nuolat perrašinėti sukauptus rinkinius į vis naujas skaitmenines laikmenas.

Ir dar viena problema. Skaitmeninimas yra brangus procesas, todėl valdžiai dažniausiai ne pagal kišenę visas skaitmeninimo procesas (išimtis Norvegija ir labai toli pa-

archyvas niekad sau neleis, nes jo uždavinys nėra kurti naujų filmų, o pagarbai elgtis su istorinėmis kolekcijomis, arba tam tikras vaizdo modernizavimas. Mat skaitmeninės suteikia įrankius, leidžiančius keisti tam tikrus filmo estetikos elementus: šių galima pažiūsinti, patamsinti, kai kurias spalvas paryškinti, trumpai tariant, nutolti nuo originalo.

Mūsų archyvas stengiasi padaryti viską, kad skaitmeninė kopija būtų kuo arčiau originalo, o štai privati rinka vadovaujasi savo logika. Todėl suskaitmenintuose filmuose pasitaiko pasodrintų, gyveninių spalvų, kurių istoriškai nebuvu. Filmai sukurti tada, kai tam tikros technikos dar nebuvu, todėl kyla pagunda viska pataisyti skaitmeninant. Didelis iššūkis archyvininkams yra pasiprieseinti tokiomis tendencijomis.

Kalbėjau apie skaitmeninavimo grėsmes, bet yra ir daug naudos. Didžiausia nauda, kad kopijos pagaminimas nieko nekainuoja. Be to, iš vieno formato į kitą perrašoma lengvai, nesvarbu, ar tai DVD, ar „Blue Ray“, ar skirtas HD televizijai, 2K ar DCP skaitmeniniam kino teatrui. Pagaliau palengvinta galimybė daryti skirtingu kalbų versijas. Manome, kad suskaitmeninti reikia visus filmus, nes ateityje filmas, kuris neturės skaitmeninės versijos, visiškai iškris iš apyvartos. Vis daugiau atsiranda skaitmeninių kino teatrų, televizijos laukia skaitmeninių formatų, iš tikrujų beveik visi vartotojai jų laukia, nes prasčiausiai taip patogiau.

Tokiai įvairialypei filmotekos veiklai reikia ir įvairių sričių specialistų. Kiek žmonių dirba filmotekoje?

Dabar filmotekoje dirba apie 110 žmonių. Tai archyvininkai, restauratoriai, istorikai, kulturologai, informatikai ir ekonominė išsilavinimų turintys žmonės, nes vienas iš archyvo uždaviniių – medžiagos pardavimas, pavyzdžiu, reikalinos kokio nors filmo, kuriame naudojami senų filmų fragmentai, gamybai.

Kas nustato filmų skaitmeninimo eiliškumą?

Nustato pati filmoteka. Seniausius filmus skaitmeniname remdamiesi atskiru europietišku projektu. Žinoma, seniausi filmai visada turi pirmenybę, nes, trumpai tariant, jie netrukus gali pavirsti sauja miltelių – toks kino juostos, kuriai per šimtą metų, likimas. Jeigu jos laiku neužkonservuosi, jí gali išbluktoti ir tapti pavojingais milteliais. Tai ne diskusijos tema – reikia darysti, ir viskas. Kalbant apie pokario filmus, taip pat pradedame nuo seniausiu. Su tam tikromis išimtimis. Jei matome, kad medžiaga sunukusi, sugadinta, stengiamės filmą išsaugoti nepaisydami eiliškumo.

Kartais atsiranda papildomų ap-

„Barborą Radvilaitę“

NUOTRAUKA IŠ LODZĖS KINEMATOGRAFIJOS MUZIEJAUS

vai suvokia savo vaidmenį, tiksliau, jis siekia akivaizdžios ir greitos naujos, nori užsidirbtį arba pernelyg save išeksponeoti. Tikrasis rėmėjas nėra savanaudis. Jis skiria pinigus kultūrai nekeldamas jokių reikalavimų ir neturėdamas jokių asmeniškų lūkesčių. Bet mes dažniausiai susiduriame su paprasciausiu, primitiviu rėmėju, kuris negali būti kultūros finansavimo pagrindas. Tačiau jis gali būti papildomas šaltinis.

Papasakokite apie tarptautinį filmotekos bendradarbiavimą.

Filmoteka yra tarptautinės kino archyvų asociacijos FIAF, kurią sudaro per 180 archyvų iš viso pasauly, narė. Kartą per metus FIAF

žengusi Olandija, kur didžioji dalis kolekcijų jau visiškai skaitmeninuotos, todėl visada dalyvauja ir koks nors privatus kapitalas, aratsitinka taip, kad tie, kurie investuoja priučius pinigus, nėra suinteresuoti jokia sisteminga veikla, juos domina tik vadinamieji auksinai filmai, tie, kurie, jų nuomone, turi šansą išgarsėti ir būti lengvai parduodami. Jei visiškai pasikliautume priučia skaitmeninimo logika, turėtume margą vaizdą, tiksliau, tik kokius nors išrinktus filmus, o likusių lyg ir nebūtų visai. Be to, privatus kapitalas siekia, kad būtų kuo patraukliau, todėl atsiranda įvairių neatsakingų sumanymų. Tai gali būti noras paspalvinti filmą, to

Performansų pasakojimai

Laurie Anderson koncertas Nacionaliniame dramos teatre

Laima Kreivytė

Kai 1990-ųjų pradžioje Vilnius dailės akademijoje mokėmės apie performansus, Lietuvoje jie dar tik skynėsi kelią. Laurie Anderson varandas jau tada skambėjo kaip gyva klasika. Tai, kad ji kada nors atvyks į Vilnių, atrodė taip pat neįtikėtina kaip olimpinis 100 m plaukimo varžybų auksas. Kai auksinė Lietuvos mergaitė puikiai atliko savo performansą Londono olimpiadoje, be liko tikėtis, kad ir kitas stebuklas įvyks. Klasikės pasirodymo Nacionaliniame dramos teatre visi laukė užgniauž kvapą.

Laurie Anderson įžengė į sceną kaip vadovėlinė tiesa, o išėjo kaip ilgai lauktas stebuklas. Tai, kas vyko, galima vadinti asmeninę pasaulio sukūrimo interpretaciją. Vaizduotė pulsavo nuo teleskopinio prie mikroskopinio vaizdų, kuriuos žadino žemas savo tekstus skaitančios autorės balsas. Temų spektras – nuo planetos likimo iki draugo mirties, nuo politinių realijų iki mylimo šunelio muzikos terapijos, nuo kapitalizmo sulaužytų žmonių gyvenimo palapinėse iki povo plunksnų. Tas kalbėjimas, kartkartėmis išsiliejantis į meditatyvi elektrinio smuiko melodiją, labiau priminė šamanės užkeikimus, hipnotizuojančią ritualų monotoniją, kuri skverbėsi ne tik pro ausis, bet ir pro odą.

Gal truputį mistifikuoju patirtą įspūdį – Laurie Anderson nedarė nicko, kad užburėti žiūrovus: jokių dabar madingų įtaigos seansų, nematomų triukų ir miglos pūtimos. Pabréžtinai paprastas menininkės įvaizdis: balti marškiniai, juodos kelnės ir kaklaraštis, dešimtmecius nesikeičianti suvelta trumpu plauku šukuosena, lengvi, basos kojos įspūdį kuriantys batai. Paprasta, beveik banali scenografija: žvakutėmis nusėtos grindys, piupitras tekstams, molbertas su tuščia lenta, fotelis. Minimalistinis pagrindinių spektro spalvų fonas: galinė siena, ant kurios pasirodydavo lie туviški titrai, nušvidavo mėlyna, raudona, geltona spavos (kartais su pustoniais), o ant molberto at-

sirasdavo jai kontrastuojantis stačiakampis. To visiškai pakako pertiekti emocinę pasakojamų istorijų paletę. Performansas be jokio neeilantingo judesio: daugiausia laiko menininkė prastovėjo prie pulto su tekstais, šiek tiek pavaikčiojo grodama, pasėdėjo fotelje pasakodama asmeniškesnes istorijas.

Tai iš kur tas sukreciantis įspūdis? Atsakymas labai paprastas: menininkė nė akimirka nedarė to, kuo netiki. Tai kažkas visiškai priesinga provincialiems politikams, kurie ištisai kalba ir daro tai, kuo patys netiki, bet nežinia kodėl mano, kad tuo turėtu patikėti kiti. Ypač prieš rinkimus. Anderson žodžiai apie politikų elgesį ir kodėl juos renkamės nuskambėjo itin aktualiai. Jos pačios tekstai irgi politiškai „iškrauti“, tačiau kartu ir asmeniški, persmelkti tikrų išgyvenimų. Kickvienas žodis, gestas, garsas padengtas tvirta patirties valiu – nors tikriausiai tokis pinigus sureikšminantis palyginimis autorei nepatikė.

Nesinori atpasakoti Laurie istorijų – neįmanoma perteikti to magnetizmo ir prasmų kibirkščiavimo. Tačiau kai kurios vis sukasi galvoje ir nenurimsta, tai geriau išleisiu laisvėn. Pirma istorija apie Žemę (*Earth*), tiesa, ja galbūt tiksliau būt vadinti DIRT – „purvu“ (vertėjusi pasiūlyta Dirva visai sėkmingesi su skambėjo Anderson tekstu kontekste). Kaip iš karto keiciiasi Žemės suvokimas, ypač „supurvinus“ Biblijos citatas apie pasaulio sukūrimą. Pradėjus nuo sukūrimo, švytuoklė mesteli kiton pusēn – ir jau girdime istoriją apie tai, kaip Darwinas nemėgo povu: savo ilgomis, sunkiomis ir ekstravagantiškomis uodegomis jie griovė stipriaušiu, plėšriaušiu, labiausiai prisitaikiui išlikimo teoriją. Nenaudingas grožis nugali egzistencinę neišveniamybę? Tarsi šių gyvų priekaištu būt maža, pati Viktorijos laikų vi suomenės struktūra prieštarauja evoliucijai. Gamtoje, pagal Darwiną, viskai lemia pateles – patiko sušiaušti kuodai ir visa evoliucija šuo liuoja paskui susiaušėlius. Jei dėl kokios nors priežasties pateles sužavi bekuodžiai patinai – gamta tuoj

Laurie Anderson

„VILNIAUS FESTIVALIŲ“ NUOTR.

pat reagoja atitinkamai. Va, tik Viktorijos laikų moterys, įsprausdos į korsetus, dūsdavo iki alpilio ir visiškai priklausė nuo vyrų. Koks akibrokštis tikram „viktorijiečiui“ Darwinui!

Nuo teorijų Laurie pereina prie asmeniškesnių prisiminimų, kurie, beje, priverčia abejoti kai kuriomis teorijomis. Kiek prirašyta apie Gordonu Matta-Clarko pusiau perpjautus namus – susidarytų tomui. Bet niekas nerašo apie jo tévų skyrybas ir pro langą iššokusį brolį dynų. Man šis pasakojimas svarbus kaip žaizdoto ir traumuoto konceptualaus meno pavyzds – kai grynų idėjų poveikį sustiprina stiprus išgyvenimai. Nebūtina juos išsakyti tiesiogiai. Nebūtina net jų užrašyti. Svarbu, kad pjaudamas namus, grindis, lubas kiaurai skrodi ne tik kitų, bet ir savo gyvenimą.

Gal kai kam Laurie Anderson performansas pasirodė per daug asmeniškas arba pernelyg tekstuolis. Bet tekstas čia neatsiejamas nuo kūno ir veiksmo. Ne scenoje, o gyvenime. Tai, ką menininkė pasakojo, yra jos buvimo ir veikimo pasaulyje kronika. Anderson performanse susilieja Kierkegaard'o aprašyti didvyris ir poetas: ji ne tik

kalba – ji daro, ką kalba. Kalba yra veiksmas. Nors pats performansas gana statiskas, vidinis jo veiksmas labai intensyvus. Pavyzdžiu, kai dainininkė pasakoja apie apsilankymą Naujojo Džersio palapinių miestelyje, kuriame gyvena žmonės, per krizę prasiskolinę ir išmesti iš namų. Tie žmonės beveik sugrižo į nuogą (*bare*) gyvenimą, rūpindamiesi patenkinti būtiniausius poreikius. Tačiau net ir visiško atšiarumumo salygomis išlaiko socialiniams gyvūnams būdingus instinktus. „Labas“, „ačiū“, „prašome palaukti“, „atleiskit“ – šie „būdintys“ žodžiai saugo nuo trumpų ir ilgesnių sujungimų. Mes tarsi matome palapinių miestelio žmones Laurie žvilgsniu, tūnyme jos kailyle bendraudami su nuolat verkančia socialine darbuotoja, kuri, kaip paaiškėja, nėra jokia darbuotoja – tik norėtų ja būti. Žiauri tesa yra ta, kad jokiems socialiniams darbuotojams ir jokioms valstybinėms įstaigoms tie žmonės nerūpi. Kaip ir jų ligos, psichikos sveikata, paprasciausias išlikimas.

Paradoksaliu būdu Anderson performansas susisiejo su ŠMC trienelės sumanymu. Ten visų idėjos bandytose perteiktose per vieno ak-

torius, vaidinančio Mindaugą, prizmę. Laurie irgi viena scenoje – bet ji ne įsikūnija, o tarsi atsiveda visus tuos žmones, surengia jų ir žiūrovų akistatą. Gal net sukeičia vietomis. Daugiabalsiai tekstai tampa šiurpiais galimos tapatybiés scenarijais. Net ir nepaėmiam jokių paskolos atrodo, kad vieną dieną vis tiek būsi išmestas iš visų darbovičių, namų, širdžių, tad belieka tvirčiau apsikabinti suskilusią geldą, kurią kaip nematomą sraigės kiautą nešiojasi peraugę sovietmečio vaikai. Taip ginamés nuo kapitalizmo čiuptuvu.

Laurie Anderson performansas vyko rugpjūčio 11-ają. Tačiau ne tik ši data įkvėpė politiškai angažuotą kalbėjimą. Tik paviršutiniškai žiūrint jis gali atrodyti plakatiškas. Man jos klausimai ir teiginiai priminė Gordono Matta-Clarko preparuojamas namų erdvės. „Mano šalis – mūšio laukas.“ Taip sako dainininkė, kai prezidentas pasirašo įsaką, leidžiantį bet kada sulaikti bet kurį žmogų nepateikus kaltinimo. Taip Žemės planeta virsta purvo planeta – o Anderson performansą stebėjusieji žmonės ji bent vieną vakarą tampa švaresnė.

ATKELTA IŠ 4 PSL.

linkybių, kurios sužadina dėmesį vienai ar kitai medžiagai. Pavyzdžiu, kai buvo paskelbtai Chopino metai, skaitmeninome filmus, susijusius su Chopinu, kitaip metais bus 150-osios Sausio sukilimo metinės, tad restauruojame nebylyjų 1928 metų filmą „1863 metai“, kuris sukurta Stefano Žeromskio „Ištikimos upės“ motyvais.

Ar vertingiausioji filmotekos archyvo dalis, kurioje saugomi seni filmai ir kino medžiaga, pasipildo? Jei taip, tai kaip?

Per atsikitinumą. Pastaraisiais metais buvo du tokie atvejai. Vie-

nas susijęs su Józefo Lejteso „Kosciuška prie Raclavicių“. Filmas rastas Krokuvoje remontuojant namą. Du filmus radome Silezijoje pas kūnigą, kuris remontavo kleboniją: voikišką 1925 metų filmą ir švedišką. Susisiekėme su vokiečių ir švedų archyvais. Švedai jau pasidarė savojo kopiją. Juolab kad tai gana žinomo kūrėjo Maurizio Stillerio filmas. Prieš kelias dienas susižinojome, kad egzistuoja nedidelis, maždaug 10 minučių (apie 128 metrus) filmo „Ivonka“ fragmentas. Tai filmas apie 1920 metų karą, kuriamo vaidino Jadwiga Smosarska. Šio filmo taip pat neturėjome, tik jo programą ir kelias nuotraukas. Apie filmą sužinojome iš tinklalapio „Lost Films“. Tai vieta, kur archy-

vai sudeda informaciją apie ieškamus filmus. I mus kreipėsi vienas kino mėgėjas ir pranešė, kad olandų paskelbtuoje nuotraukoje jis atpažino Jadwigą Smosarską, bet nėra įsitikinęs, ar tai tikrai ji. Susisiekėme su olandų archyvu ir paaškėjė, kad šis fragmentas buvo vienoje dėžėje su vokišku filmu ir olandai negaliėjo jo atpažinti. Tad tai taip pat atsiktinumas.

Būna visaip. Prieš kelerius metus vokiečiai rekonstravo Fritz Lango filmą „Metropolis“ – didži kino kūrinį. Milžiniškas biudžetas, klausimai viso pasaulio archyvams, atlanka restauracija, įrašyta muzika, premjera, ir staiga paaškėjė, kad Argentinoje atsirado dar vienas 10 minučių šio filmo fragmentas 16

mm juosteje, kuris iki tol buvo dingęs. Atsikitinumas.

Atvykote į Vilnių Lenkų kino savaitėje pristatyti „Barboros Radvilaitės“. Ar artimiausiu metu planuojate Lietuvoje rodyti Nacionalinės filmotekos filmus?

Taip, norėtume surengti pasaulinę repremjerą 1928 metų Ryszardo Ordyńskio filmo „Ponas Tadas“. Tai buvo pirmoji „Ponas Tado“ ekrанизacija. Planuojame lapkritį kartu surengti šio filmo repremjerą Varšuvosje ir Vilniuje. Taip pat pasiūliau parodyti filmą „1863 metai“, kurio rekonstrukciją baigsim gruodį. O kitoje Lenkų filmų savaitėje ateinančiais metais norėtume parodyti Europoje jau garsų filmą

„Mania. Cigarečių fabriko darbininkės istorija“, kuriame vaidino Pola Negri. Dar aptariame tam tikras smulkmenas, nes norėtume, kad filmas būtų rodomas su gyva muzika ir dalyvaujant jos autorui Jerzy Maksimiukui. Filmas tikrai bus parodytas, bet su kokia muzika, dar neaišku. Ketiname Vilniuje parodyti avangardinę animaciją, kurią taip pat restauravome: Juliano Antoniso filmus. Tai garsus vadina moje ne kamera filmuoto, o ranka ant kino juostos piešto kino astotavas. Labai įdomūs filmai – šiek tiek surrealistinis praėjusios tikrovės, su kuriai bendravome prieš kelias dešimt metų, komentaras.

KALBĖJOSI
TADEUSZ TOMASZEWSKI

Kinematografinis Mindaugo trienalės *anabasis*

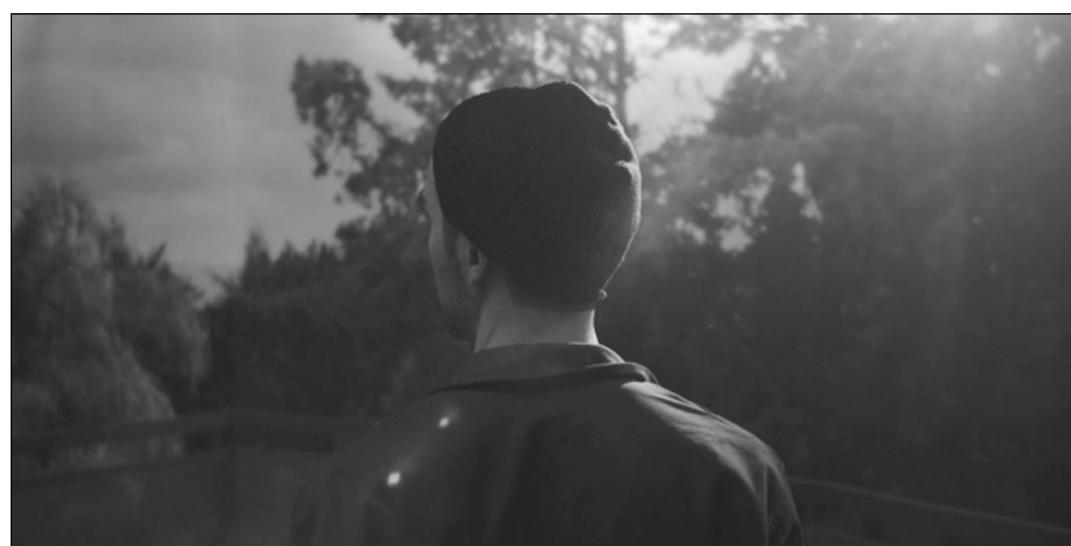
Gediminas Kukta

Prieš dvi savaites pasibaigusi 11-oji Baltijos tarptautinio meno trienalė, šiais metais pavadinta Mindaugo vardu, dėmesj skyrė ne tik performanso menui, bet ir kinui. Buvo parodyta 8 filmų programa „Cinema of the Self“, kurios centre, kaip teigė organizatoriai, – asmenybės, savasties, tapatybės ir savečių kūrimo temos. Filmai buvo rodomi per trienalę duris žiūrovams atvėrusioje ŠMC kino salėje. Ji, tikėkimės, taps svetinga erdvė filmams, mūsų kino festivalius aplenkiantiems dėl „nežiuroviškų“ temų, sudėtingesnės formos ieškojimui ar tarpdiscipliniškumo. Tokie darbai kino festivaliuose dažnai rodomi specialiose paralelinėse programose, kur susikerta kino, parodų, performances, instalacijų, videomeno ribos. Kur žiūrovės nebūtinai kviečiamas į salės tamšą, kad „išgyventų“ kiną.

Nuo pilnametražių iki vos penkiolikos minučių darbų, nuo dokumentikos iki hiperfikcijos, nuo subjektivios žiūros iki nešališko žvilgsnio, nuo dabarties akimirkos fiksavimo iki nostalgiskų *sound footage* vaizdų – tokia buvo programa. Jos pavadinimas sufleruoja asmeniškumą, tad ir mano išpūdziai bus gana subjektyvūs ir fragmentiški. Nepretenduoju į visų filmų analizę ir apibendrinimus. Sustosių prie filmų, kurie vis dar nepasimiršta (nebūtini geraja prasme).

Mano manymu, stipresni filmai buvo tie, kurių autoriai sugebėjo „atsiplėsti nuo savęs“ (žiūrint kai kuriuos neapleido mintys apie šiuolaikinių menininkų narciziškumą) ir koncentruavosi ties kitačiai žmonėmis. Britų režisierius, kino koliažų autorius Luke'as Fowleris dokumentiniame filme „Visos pasidalijusios asmenybės“ sukūrė tirštą (ir vaizdo, ir garso požiūriu) garsaus britų psichiatro R. D. Laingo portretą. Jo idėjos 7-ajame dešimtmetyje įnešė nemažai sumaištis, psichiatrijos pasaulyje jis buvo laikomas ir guru, ir pavojingu anarchistu. Laingas tyrinėjo šizofreniją ir kitus psichikos sutrikimus, nors, tiesą sakant, visas psichožes laikė racionaliai pačių pacientų pasirenkama elegio strategija grėsmingų situacijų akivaizdoje. Anot Laingo, psichozės išvis nėra. Tai, ką mes, „sveikieji“, laikome liga, tėra asmens reakcija į nesveiką visuomenę. Tačiau toliau gilindamasis į asmens ir vienuomenės santykius mokslininkas padarė išvadą, kad šizofreniškas elegys yra savaiminio gijimo stadija, todėl i ją kištis nevalia. Kai kurios Anglijos ligoninės, sekusios psichiatrą tyrinėjimus, net buvo paleikamos pacientų savivaldai. Intriguojančių, įdomių faktų filme daug.

Fowleris filmą komponuoja iš įvairių archyvininių kadru, paties gydytojo filmuotų sesijų su pacientais,

„Be pavadinimo“

televizijos interviu. Taip sukuriamas įmantrus ir dinamiškas, tačiau nevarginantis vaizdų koliažas. Čia pui-kiai dera ir pažintinis, ir estetinis aspektai. Be to, pasirinkta pasakojimo forma atitinka ir filmo objektą – šizofreniją. „Skilę“ ir „pasidaliję“ ne tik psichiatro pacientai. „Pasidaliję“ ir nenuspėjamas atrodo pats dokumentinis filmas.

Man įdomus pasirodė ir JAV gimusio, o dabar Parnčūzijoje gyvenančio ir kuriančio menininko Erico

torijos. Šiuo atveju kamera siūlo objektyvą, nuasmenintą vaizdą (dangoraižius, tiltus, kelius, krantines), o užkadriniai monologai priešingai – itin intymūs. May atvirai kalba apie vaikystę Beirute, nuolatinius persikrautymus iš vienos vietas į kitą (motina turėjo slapstytis), apie tai, kad ji ilgai net nežinojo savos tikrosios pavardės, savo ryšį su Japonija. Taip filme prisiliečiama prie tapatybės ieškojimo ir įtvirtinimo temos. Pagal iš-

mai“. Tai fiktyvus populiarios egiptiečių aktorių Soados Hosni portretas. Fiktyvus, nes sudurystas iš daugybės filmų, kuriuose ji vaidino, ištraukę. Matome tik jos suvaidintas herojas, kitaip sakant – mitą. Jaunatviškai šeštstančias ir suvaikinėliai flirtuojančias merginą (pirmoje dalyje), fatališkas, į sudėtingas meilės situacijas patenkantių koketes (antroje dalyje), smurta ir priespaudą kenčiančias moteris (trečioje dalyje). Iš esmės matome tris realaus asmens – aktorių dingimus po daugybe skirtingų kaukių. Ikoninis atvaizdo paviršius sėliai tikrai žmogų ir tiesą apie Hosni savižudybę: kodėl populiarumo viršūnė pasiekusi aktorių nutraukė gyvybę? Kartu Stephan, nors ir netaisiegiai, pasakoja kino vaizdo istoriją. Dingsta ne tik realūs žmonės ir jų įkūnyti personažai, bet ir ištisa medijos – vaizdajuosčių (VHS), kurių fragmentai ir rodomi filme, epocha.

Su fikcija ir „realybė“ žaidžia prancūzo Neilo Beloufos trumpametražis darbas „Be pavadinimo“. Prabangoje užmiesčio viloje sukinėjasi grupelė žmonių ir vienas per kitą bando įminti namo mišlę. Jame kažkas įvyko, tačiau nė vienas iš lankytuojų nežino tikrojo atsitikimo ir to, kaip viskas baigėsi. Namų šeimininkus jie vadina tiesiog „jais“, užsimena, kad tai būta teroristų. Spėlionė daugėja, o tiesa su kiekvienu spėjimu tik tolsta ir tampa

„Visos pasidalijusios asmenybės“

„Trys Soados Hosni dingimai“

Baudelaire'o bandymas papasakoti radikalios Japonijos raudonosios armijos (JRA), 7-ajame ir 8-ajame dešimtmeciais veikusios Libane ir palaikiusios Palestinos autonomijos sieki, istoriją filme „May ir Fusako Shigenobu bei Masao Adachi anabasis“ ir 27 metai be atvaizdų.

Režisierius ją pasakoti „patiki“ urbanistiniams Japonijos miestų ir Beiruto peizažams bei užkadriniams vienos iš JRA įkūrėjos Fusako Shigenobu dukters May bei kultinio kariųjų pažiūrų japonų režisieriaus, taip pat istožusio į armiją, Masao Adachi balsams.

Taip filmas skleidžiasi keliomis kryptimis. Tampa tuo kinematografiniu *anabasiu*. Per asmeniškus kalbėtojų atsvėrimus (beje, ekrane jie taip ir nepasirodo) bent šiek tiek priartėjama prie judėjimo ideologijos ištakų, teroristinių išpuolių is-

vaizdą, užsimena kalbėtoja, ji galėtų būti palaikyta ir libaniete, ir japonė. Tačiau Japonija jai iki šiol svetima, kelianti ne pačius maloniausius jausmus.

Adachi pasakojimas atveria ir kitą temą – kino ir politikos ryšį. Svarstoma, ar įmanomas politinis kinas, koks turėtų būti jo ir tikrovės santykis. I šiuos amžinus klausimus Baudelaire'o filmo balsai nėraatsako. Kur kas svarbesnė tampa kino galia sužadinti atmintį. Adachi paprašo Baudelaire'o nyvykus į Beirutą nufilmuoti jo jaunystės vietas. Jos turėtų sugražinti ne tik asmeniškus, bet tiesiog atvaizdo prisiminimus po daugiau nei 27 metų, per kuriuos pats Masao Adachi nėmė į rankas kameros.

Asmens ir atminties temą paliečia ir libanietės Ranios Stephan filmas „Trys Soados Hosni dingi-

dar vienu fiktyviu pasakojimu. Dirbtina, fabrikatu. Visai kaip butafornis peizažas už vilos langų su kartoninėmis palmėmis, kartoniniu automobiliu ir popieriniais debesimis netikrame danguje. Beloufa minimaliomis priemonėmis, itin konceptualiai parodo „miesto legendos“ („urban legend“) gimimo procesą, kai tikrų liudininkų nėra, o mitą sukuria pašaliniai žmonės.

Tapatumo trajektorijas intensyviai bražė austrų menininkė Ursulės Mayer „Gonda“ – bene suniausiai „perlažiamas“ programos filmas. Ji sukurtas pagal rusų kilmės amerikiečių rašytojos ir filosofės, „objektyvizmo“ sistemos autorės Aynos Rand pjesę „Idealas“. Pagrindinė pjesės herojė Kay Gonda, nepatenkinta savo sėkmė, ntaria suvaidinti savo žmogžudystę, kad patikrintų, kas iš gerbėjų sustiks ją gelbėti. Toks poelgis iliustruoja Rand filosofiją, teigiančią kiekvieno žmogaus moralinį tikslą siekti asmeninės laimės. O geriausias būdas – kraštutinis individualizmas, antialtruistinė filosofija ir ekonominis liberalizmas.

Filmo veikėjai dekonstruoja Rand pjesę. Gonda skyla į penkis atskirus transgresyvius personazus, veikiančius sunkiai apibrėžiamose, sapniškose erdvėse (dykynėje, urve, fotoateljėje). Vienas jų už kadro kartoja, rodos, atsitiktines frazes, pavyzdžiu: „Aš tai, kuo galėjo tapti pasaulis“, „Aš tiesiog nemegstu būti liečama“, „Nenoriu, kad manė mokytumėt“, „Ak, ir degtukų dėžutę“. Susirinkę veikėjai kalba apie šlovės išvargintą „jā“ (numanomą Gondą, o iš tikrujų – apie save). Žaisdama vizualine kūrinio plotme (ryškiomis spalvomis, sulėtinimais), ardydama linijinių pasakojimų ir susitelkdama į madų fotografijas, modelių pasaulio bei reklamų stilistiką, režisierė stengiasi dekonstruoti išsigalėjusias moters grožio ir tapatybės reprezentacijas.

Ar jai pavyko, net antrą kartą atsitiktinai pataikėti į peržiūrą, pasakyti negaliu. Kūrinio sudėtingumas kartaais taip ir lieka savitikslis. „Perlažuoti“ nėra reikalo. Neduokdie – tuščiaviduris.

Ir ramiai pažiūrėjo į objektyvą

ATKELTA IŠ 1 PSL.

rato, kur gali matyti tikrą vaizdą, galėjau tik nujauti. Bet tas nežinojimas, pasirodo, pasiteisino. Taip kur kas įdomiau.

Jūsų nuotraukose visokie žmonės – ir garsūs, ir nepažįstami. Bent jau šiotoje parodoje vyrauja jvairiausią specialybę menininkų aplinka. Tai tarsi koks istorinis pjūvis.

Man gaila, kad ne visada ryžausia fotografuoti. Reikėjo elgtis kaip H. Cartier Bressonui – nekreipti į nicką dėmesio. Visada galėti nuspaušt mygtuką. Tarp kitko, jis man padarė didžiulė įtaką. Na, ne tik jis. Bet labai aiškiai atsimenu, kurią jo fotografiją pamaciai pirmą kartą. Tai buvo Henri Matisso'o portretas. Tada supratau, ko aš noriu. Iškart atsiminiau vardą ir pavardę, iškart nuėjau į Mažvydo biblioteką ir gavau pavartyti A5 formato knygelię. Tai buvo maždaug 1966 metai. O po poros metų Maskvoje mačiau aštuonių žymiausių fotografių (daugeliis iš Prancūzijos) parodą Maniče. Ten buvo Bressonas, Brassai, Doisneau, dar keli. Jie fotografavo maždaug tuo pat metu, bet kiekvienas išlaikė savo individualybę.

Nuo ko viskas prasidėjo? Nuo kada fotografuojate?

Buvau beveik vienuolikos metų, kai tėvas man nupirko „Smeną“. Aš, aišku, nusivyliau, nors to neparodžiau, kad gavau tokį paprastą aparačiuką (jį vėliau pamégau). O kai ištojau į institutą, tėvas padavanojo „Zorkij“. Labai gerai jį jaučiau, su juo buvo lengva, nes pripratau prie to aparato ir galėjau greitai reaguoti.

Tai svarbu, nes kai žiūriu į žmogų, aš jau žinau, kokį noriu jį pažiūduoti: kokių raskrus ir koks turi būti apšvietimas. Padarydavau labai nedaug kadrų. Pavyzdžiu, tik penkis. Ir beveik visi būdavo geri. Mačiau, kaip Vitas Luckus fotografuoja. Jis daro daug kadrų, paskui išsirenka porą gerų. Mano fotografavimo procesas kitoks. Pirma žiūriu. Nepasitikiu atsitiktinumu. Kalbėdama bandau atitraukti dėmesį, kad fotografuojamas žmogus nejaustų aparato.

Ar visą laiką fotografuojate?

Beveik. Mokykloje tai buvo daugiau bendrakasių, draugų fiksavimas. Bet jau tada stengiausiai fotografuoti neatsitiktinius kadrus. Nustojau maždaug 1993-iainiais, kai chemikalų beveik nebebuvo, viskas keitėsi, ir tada, kai kiekvienas tapo fotografu turėdamas muišinį ir nunešdamas juostas į fotoateljė. O man būtų reikėjė kelias valandas užsidaryti rūsyje. Tai tapo per daug keista.

Bet juk kartais fotografuojate ir dabar?

Taip, bet jau kitaip. Dabar man ir išryškina, ir atspausdina. Daugiausia fotografuoju portretus.

Juose mažiau reportažo, daugiau statiskumo.

Kai kurie ankstesni portretai man pasirodė išgi tokie neskubrūs, kaip ikonus.

Gali kilti toks jausmas. Bet yra kadrų, kur žmogus ką tik sutiktas gatvėje. Vienas žvilgsnis, paimi aparatą. Jis dar ne visai orientuoja, yra natūralus. Ir vienas vienintelis kadras. Man tokie portretai labai brangūs, nes neplanuoti, spontaniški. Pavyzdžiu, tas, kur atsitiktinai sutikau Norą prie Saugumo pastato.

Bet esu dariusi nuotraukų ir serijomis. Nežinodama savokos „fotosesija“, esu keletą jų įgyvendinusi. Pavyzdžiu, su baleto artistu Algiu Filipavičiumi. Jis buvo geras mano bičiulis, labai estetiškas. Galvojau nufotografuoti ji ant Operos teatro, kai šis dar buvo Basanavičiaus gatvėje, stogo.

Fotografavau ir mintyse jau mačiau kadrus. Vaizdai buvo tokie, kokių aš iki tol nebuvau padariusi. Buvo labai įkvėpta. Aplink matėsi namų stogai. Išsivaizduojai, po valandos atėjau į kavinę, tokia patenkinta bendrauju su žmonėmis ir staiga suprantu, kad nejdėjau juostos... Taip nutiko tik vienintelį kartą mano gyvenime. Tada įdėjau juostą, paškambinai Algiui ir mes pakartojom. Buvo gerai, bet ne taip. Dar

tė, į tą žmogų. Galiausiai laikas taupo sustabdytas.

Kaip šalutinis efektas? Sutinku, kad visų pirmą Jūsų nuotraukos yra geri kadrų. Nemažai jų įspūdingos kompozicijos. Pavyzdžiu, ta, kur Katedros aikštėje du vyrų vienas kitam pridega cigaretės. O kai kurie moterų portretai būtų galėjęapti efektingu tų laikų stilingo žurnalo viršeliu.

Negalvojau tada apie laiką, kuris taps anuo laiku. Ir aplinka man buvo pažįstama, mažai terūpėjo. Man buvo įdomus gyvenimas kaip procesas. Net nenumaniau, kad tas laiko efektas bus tokis svarbus.

Bet juk įdomu žiūrėti į aprangą (megztos liemenės, lietpalčiai, skrybėlės ir t. t.), į apruprėjusį miestą, kur ir bausi, ir jauku.

Kaip tik toji trupančių sienu faktūra mane labiausiai ir žavėjo. I šiąt grožį žiūrėjau visiškai abstrakčiai, grynaip estetiškai. Galvojau, kaip tai suskamba nespalvotame kadrė.

Ir vis dėlto iš to, ką mačiau, supratau, kaip stipriai pasikeitė gyvenimo būdas. Žmonės iš Jūsų nuotraukų yra tiesiog išėj į miestą, pasivaikščioti arba užėj į skambučio vieni pas kitus. O didžioji gyvenimo dalis vykdavo beveik vien privačioje aplinkoje, darbovičių užkulisiuose.

Aleksandra Jacovskytė. Tinklininkas Vasilius Matuševas (kairėje) Gedimino (dab. Katedros) aikštėje. 1964 m.

vienu kartu esu praradusi juostą: jau išryškinau, jau mačiau, kad puikiai pavyko, bet buvau labai pavargusi ir palikau vandenyeje skautasis. Rytė nieko nebebuvo. Iki šiol skaudu.

Man parodoje labai norisi kalbėti ir apie laiką.

Taip, bet aš noriu patikslinti. Poetas ir rašytojas Tonino Guerra yra keliauojas su kolega po Vidurinę Aziją. Jie sutiko tris vietinius gyventojus. Kai atėjo laikas skirtis, keliaujantai sutiktuosius nufotografavo „Polaroidu“ ir padavė jiems nuotrauką. Vyriausias jų tik žvilgtelėjo ir perdarė kitiems. O tie jas grąžino. Keliauninkai nustebė, kodėl nepasiliko sau. Senis pasakė: „O kam stabdyti laiką?“ Ir aš niekada nesistengiau stabdyti laiko. Tiesiog reagavau į tą momentą, į tą minu-

teisybę, daug eidavome vieną pas kitus į svečius. Geriausiai atveju sėdėdavome Parodų rūmų kavinėje. Kartais „Gintaro“ restorane dviese ar trise apsilankydavome, bet retai. Jaunystėje mėgdavom būti „Vilnelėje“ (tais tokis bariukas prie „Vilniaus“ viešbučio). Ten būdavo demokratiška aplinka. „Neringa“ – solidėnė vieta, bet jau ne tokia demokratiška. Nors Tadas Kosciuška visur vienodai gerai jautėsi.

Vieną kartą gruodžio vidury susirinkom mano kambaryje keli žmonės. Tadas, pamatę gulbės plunksnų, tuoj nusidrėskė užuolaidos krašteli, susiriso „banta“ ir praėjo pozuoti. Taip spontaniškai įvyko dar viena fotosesija. Parodoje irgi yra vienos vaizdas iš tos serijos.

Pasivaikščiojimai iš tiesų būdavo didelė pramoga. Kaip tam tikras miesto atradinėjimas. Pavyzdžiu,

Kitaip man būtų buvę papras-

Aleksandra Jacovskytė. Nora Grigalavičiūtė Lenino (dab. Gedimino) prospektė. 1964 m.

čiausiai neįdomu. Norėjau fotografuoti žmones, kai jie yra tokie, kokių pažįstu, natūralūs. Man svarbu, kad net tie, kas pozuoja, išliktų savimi. Parodos plakatui parinkau nepažįstamą berniuką, sutiką 1967 metais Klaipėdos senamiestyje. Jis susistabdžiau tiesiog gatvėje. Vai kas iš visų išskyrė atviru veidu. Paklausiau, ar galiu nufotografuoti. Ir jis ramiai pažiūrėjo į objektyvą. Dabar tam „berniukui“ turėtų būti gal kokie 54 metai. Įdomu būtų jis sutiki.

Tai Jūsų fotoaparatas nesunkus?

Tada man jis atrodė lengvas. Vėliau fotografuodavau tėvo atiduotu labai geru aparatū – prieškariniu vokišku „Contaxu“. Jis labai mėgau. Bet niekada nesinaudojau eksponometrą. Mano kadrų buvo premeti nuo jautauta. Iš patirties jausdavau. Dažniausiai napsirirkdavau.

Jūs teatro dailininkė. Fotografija, žinoma, visai atskira sritis, bet kaip manote, ar įsigilinimas į teatrą veikė Jūsų žvilgsnį žiūrint pro objektyvą?

Tuomet, kai šitos nuotraukos buvo darytos, man teatras buvo kur kas didesnė abstrakcija. Mes tada dar tik studijavome ir viskas, kas buvo susiję su teatru, iš esmės buvo popieriuje. Bet erdvės pajautimas buvo svarbus, darydavome dekoracijų maketus.

Pakalbėkime apie eksponavimą. Rodomas didesnės ir visai kamerinės nuotraukos. Tokios, kokią įprasta apžiūrinėti namų aplinkoje. Jos išdėstytos juostomis ir verčia prieiti artyn. Kodėl nusprendėte rodyti mažas?

Norėjosi autentiškų, tų, kurias pati spausdinau ir kadravau, kartais gal ir be reikalo. Niekad nedariau labai didelių fotografių. Naturėjau tam salygų. Pagal mano laiko supratimą, didelė dalis mano nuotraukų buvo laikomos ne itin techniškai gerai atlirkos. Dabar ne visai ryškūs planai, keista šviesa, pilkumai ar sodrumai īgauna kitokią prasmę ir skambesi. Matyt didelio formato profesionalų darbai buvo idealūs. O mano visai kitokie. Kaip kadaise pasakė Gediminas Kavaliauskas – lyg Vilniaus scenamiestis.

Per Jūsų parodos atidarymą fotomenininkas Gintautas Trimakas kalbėjo visai apie kitus dalykus. Jis labiausiai akcentavo atvirumą: žmonių nuotraukose, eksponavime, erdvės kadrė. Kaip supratau, galvoje turėta tai, kad Jūsų fotografija be pozos.

Kitaip man būtų buvę papras-

čiausiai neįdomu. Norėjau fotografuoti žmones, kai jie yra tokie, kokių pažįstu, natūralūs. Man svarbu, kad net tie, kas pozuoja, išliktų savimi. Parodos plakatui parinkau nepažįstamą berniuką, sutiką 1967 metais Klaipėdos senamiestyje. Jis susistabdžiau tiesiog gatvėje. Vai kas iš visų išskyrė atviru veidu. Paklausiau, ar galiu nufotografuoti. Ir jis ramiai pažiūrėjo į objektyvą. Dabar tam „berniukui“ turėtų būti gal kokie 54 metai. Įdomu būtų jis sutiki.

Gal atsiliaips. Ar galima Jūsų fotografijose įžvelgti dienoraščio pozymius?

Galbūt, nežinau. Fotografavau dėl estetinių paskatų. Tai buvo pašamoninė kompensacija to, ko aš galbūt nepadarau vaizduojamajame mene. Kadangi fotografija nėra mano specialybė, man čia buvo mažiau atsakomybės, daugiau laisvės. Vidinio laisvumo, kuris labai svarbus kūryboje apskritai.

Sakyčiau, kad tai dar viena neplanuota pasekmė. Tyčia ar ne – iš dalies atskleidžia Jūsų aplinka. Nuostabu, kokia ji įvairi. Ar buvo kas nors supykės, kad fotografuoja?

Ne. Tik 1965 metais, vieną kartą saugumas sustabdė Klaipėdos turguje. Nesuprato, ką aš čia veikiu. Kai paaikiinai, kad esu iš Dailės instituto, atlieku praktiką, kad man šitie žmonės tiesiog įdomūs, tai net juostos neapšvietė, bet liepė daugiau nefotografuoti. Tada labai nustebau.

Kada planuojate išleisti knygą?

Tiksliai nežinau. Dailėtyrininkė Giedrė Jankevičiūtė sutiko parašyti tekstą ir mane ragina apie kiek vieną nuotrauką ką nors daugiau papasakoti, bet mane kažkas stabdo, jos ir taip atviros. Nebent tik nedaug.

P. S. Apie atskiras nuotraukas Aleksandra pasakoja lyg apie žmones: atsargiai, tiksliai, korektiškai.

P. P. S. Kai aš pažiūrėjau į objektyvą, diktofono išraše liko fotoaparato pliaukščiomas.

Grafinio paveikslų šviesa

„Šviesos gelmė“ – Birutės Stančikaitės paroda „Lietuvos aid“ galerijoje

Aleksandra Aleksandravičiūtė

XX a. unikalių vietų tarp Lietuvos grafikų užėmė Petras Repšys, Vytautas Kalinauskas ir Rimantas Dichavičius. Jie, nepaisydami tuo laiku įsigalėjusio griežto dailininkų pasiskirstymo „kūrybinėmis sekcionimis“, šalia grafikos sėkmengai kūrė ir freskos, scenografijos, fotografijos, tapybos darbus. Šiandien daugelio grafikų visai nebevaržo žanrų ribos (Kęstutis Grigaliūnas, Giedrius Jonaitis, Laisvydė Šalčiūtė, Kęstutis Vasiliūnas). Dalis patyrusių spausdintinės grafikos autorių, nuspindė išbandyti naujas galimybės, renkasi tapybą (Dalia Mažeikytė, Ramunė Veliuvičienė).

Apie juos būtų galima parašyti atskirą studiją, pradedant tuo, kaip jaučiasi gavę galimybę iškart pamatyti savo darbo rezultatą, kuris, kitaip nei estampuose, yra vienetinis ir nepriklausomas nuo ilgo, atsiskritinumą kupino spausdinimo proceso. Tapani įmanoma improvizuoti, atsipalaiduoti, o paveikslu dydžio nevaržo spausdinimo galimybės. Pagaliau neribotas spalvų pasirinkimas. Vis dėlto net ir brandūs meistrų, atsidūrė naujoje sritiye, tampa pirmokais ir bandymų rezultatai gali nuvilti.

Birutė Stančikaitė, viena iškiliausių Lietuvos spausdintinės grafikos autorių, kurios netenka pristatyti šios srities žiūrovams ir žinovams, „Lietuvos aid“ galerijoje atidarė jubiliejinę kūrybos parodą „Šviesos gelmė“. B. Stančikaitės litografijos ir ofortai išskirkia tvirtos, racionalios kompozicijos ir subtilaus piešinio derme su spontaniška, jausminga menine kalba. Nuo 1976 m. jos litografijos, ofortai, spalvoti

mišrios technikos estampai buvo eksponuojami 9 individualiose parodose. Dailininkė nepraleisdavo jokių reikšmingų ano meto Lietuvos grafikos gyvenimo renginių, dalyvaudavo respublikinėse ir tarptautinėse parodose – jos estampai buvo apdovanoti daugybe premijų ir diplomų. Nepaprastą jos kūrybinę biografiją išsamiai pristato albumas – „Birutė Stančikaitė“ (Vilnius: R. Paknio leidykla, 2010).

2004 m. ji pradėjo tapyti aliejumi ant drobės (ciklas „Su šviesa“, 2005–2007) savitai jungdama grafikos, freskos ir abstrakčiosios tapybos ypatumus. Tai didelio formato darbai, „tapybinė grafika“ arba „grafinė tapyba“ – žodžiu, paveikslai. „Norejosi mosto, jėgos ir harmonijos, kuri ateina per gamtą. Aš – gamtos vaikas, kuriu gamtos veda ma“, – sako autorė.

Šioje parodoje ji vėl pristato didelius, netradiciniai būdais atlirkus kūrinius, kuriuose ieško spausdintinės grafikos ir tapybos sąsajų. Parodoje rodomi dar neeksponuoti daugiasluoksnės aliejinės tapybos ant drobės darbai iš ciklų „Su šviesa“ (2004–2007) ir „Šviesos žaidimai“ (I-II, 2007). Jie pasižymi subtilia spalvu ir pustonių vibracijomis, o jų vaizdaženkliai primena to paties laiko Stančikaitės grafiką (ciklą „Rudens ženklai“).

Pulsuojanti šviesa yra kone svarbiausia Stančikaitės grafinės ir tapybinės raiškos jungtis. „Siekiu šviesos subtilumo, žaismungumo. Tapyboje galimi neapčiuopiami, vos juntamai šviesos perėjimai į kitos spalvos erdvės.“

Šviesos siekiamybė inspiravo ir kitus šios parodos kūrinius. „Apmastau, kodėl sakoma: „šviesa iš

Viename interviu režisierė sakė: „Romantinė komedija – tokis pat griežtas žanras kaip trileris ar siaubo filmas. Pagal jo taisykles pradžioje turi būti herojų priešprieša. Jei ieškotume visiškos valdininkų priešingybės, tai kaip tik ir bus intelligentai. Muziejų intelligentai – šio sluoksnio kvintesencija. O kadangi prieš tai filmą kūrė dvaro muzie-

Birutė Stančikaitė. „Kai aš pievoje smilgele lingavau“. 2012 m.

vo tokia, kad Drozdovas ne tiesiog iešmyli moterį, bet iešmyli inteligentę pasaulį: „Netikėtai pačiam sau jis ten mato žmones. Važiavo pas žiurkėnus, o, pasirodo, jie turi savigarbos jausmą. Jie gali atsistoti iš už stalo ir išeiti. Tame pasaulyje, iš kur atvyko jis, taip nedaroma. Ir jis yra sluoksniu kvintesencija. O kadangi

vo tokia, kad Drozdovas ne tiesiog iešmyli moterį, bet iešmyli inteligentę pasaulį: „Netikėtai pačiam sau jis ten mato žmones. Važiavo pas žiurkėnus, o, pasirodo, jie turi savigarbos jausmą. Jie gali atsistoti iš už stalo ir išeiti. Tame pasaulyje, iš kur atvyko jis, taip nedaroma. Ir jis yra sluoksniu kvintesencija. O kadangi

Kita vertus, filme gana aiškiai juntuma autorės pozicija: ji mano, kad tas romanas neturi jokios ateities.“

Likimo ironija: pati Smirnova paneigė šį savo požiūrių pernai ištékėdama už vieno įtakingiausią Rusijos politiką ir pagrindinio energetiko Anatolijaus Čiubaiso. Bet tai jau, matyt, kito filmo tema. Svarbu, kad jaunavedžiai laimingi.

Šią savaitę dar siūlyčiau neprāžiopsoti Granto Heslovo 2010 metų filmo „Vyrų, kurie spokso į ožkas“ (BTV, 27 d. 22.25). Šios komedijos herojai – paranormalių sugerbėjimų žmonės, tarnaujantys JAV armijoje. Pagrindinis herojus atlieka itin slaptą užduotį, bet jam iš paskos seka reporteris, siekiantis sužinoti tiesą. Tikiuosi, kad George'o Clooney'o ir Ewano McGregor'o duetas suteiks daug malonų akimirku ne tik laidų apie žalias žmogeliukus ar ožkas gerbėjams.

Christiano Volcmano 2006 metų „Renesanse“ (LRT Kultūra, 26 d. 22.10) taip pat vaidina geri aktoriai Danielis Craigas, Romalas Garas, Ianas Holmas, bet tai – animacinis filmas. Jis nukels į 2054-ųjų Paryžių, miestą-labirintą, kur kiekvienas yra sekamas ir filmuojamas. Čia pa-

kitų prasmių. Ženkli asocijuojasi su pirmą atspaudais – linijomis, kurios laikomos individualiausiu kiekvieno žmogaus požymiu. Manoma, kad po mirties tos linijos išnyksta. Piešiniuose jos drauge su kitais vaizdiniiais, nuvedančiais į gamtą ir vaisystę, tapo dvaisinio atspaldo atitinkmeniu. „Man tie darbai yra šviesūs ir viltingi, muzikalūs ir plaukiančiom linijom.“ „Šviesos gelmė – neįmatuojama, ji daugiasluoksnė ir vilijanti savo nežinomybę. Naudoju artimus baltų runoms simbolinius ženklus, kaip ne visai išaiškinamą simbolį nežinomybės istorijos tėkmėje (germanų kalboje „runos“ reiškė „paslapči“).“

Gamtos ir žmogaus vienovės, žmogaus vientisumo idėja persmelkia Stančikaitės piešinius „Kai aš pievoje smilgele lingavau“ (I-II), tarp kurių išterpią vienintelis Birutės sukurtas portretas „Mamulė“. Šie ir kiti parodoje pateikti kūriniai tai savo motyvais, elementais, tai plastinėmis idėjomis primena kai ką iš ankstyviai Stančikaitės darbų, iš skirtinguosius kūrybinio kelio etapų. Tai sugrįžmai į prieitį, „šviesos gelmę“. Tik grižta jau nebe romantika jauna grafikė, „Vilniaus peizažų“ autorė, o kitas, „rūscios“ ir „skaudžios“ šviesos matęs žmogus. Dailininkė sako: „Kartais šviesa būna rūsti, kartais pulsujanti ir virpanti, subtili. Per saulės šviesą atskleidžia muzikos garsų erdviskumas.“ Muzikinis pradas lieka neatsiejamu jos grafiškai taipbiinių paveikslų bruozu.

Paroda veikia iki rugsėjo 29 d.
„Lietuvos aid“ galerija (Trakų g. 13, Vilnius)
Dirba: antradienį–penktadienį 12–18 val., šeštadienį 12–16 val.

Rodo TV

Ar mylite muziejininkus?

Ar mėgstate filmus apie meilę? Aš juos mėgstu, ypač jei filmo herojai nebe labai jauni ir rožiniai. Tada iš filmo gali laukti ir šio to dangu. Manau, kad prie tokius galima priskirti ir dramaturgės, režisierės bei televizijos laidos „Škola zloslovij“ vedėjos Avdotjos Smirnovos pernykštį filmą „Dvi dienos“ (BTV, 21 d. 21 val.). Jo herojus – aukštasis valdininkas iš Maskvos Piotras Drozdovas (Fiodoras Bondarčiukas) atvyksta į provinciją, į beveik užmiršto klasiko muziejų. Drozdovas turi padėti vietiniam gubernatoriui atimti iš muziejaus žemę. Gubernatorius joje nori statyti naują rezidenciją. Tačiau susipažinęs su muziejaus direktoriaus pavaduoja literaturologe Maša (Ksenija Rapoport), Drozdovas keičia pozūrį ne tik į žemės pirkimą. Susitikimas pakeis jo gyvenimą.

Kaip patys suprantate, banalesnės situacijos negali būti. Tačiau Smirnova kūrė ne tik romantiską komediją, bet ir filmą apie intelligentus, kurie beveik išnyko ne tik iš rusų, bet, deja, ir iš lietuvių kino.

„Romantinė komedija – tokis pat griežtas žanras kaip trileris ar siaubo filmas. Pagal jo taisykles pradžioje turi būti herojų priešprieša. Jei ieškotume visiškos valdininkų priešingybės, tai kaip tik ir bus intelligentai. Muziejų intelligentai – šio sluoksnio kvintesencija. O kadangi

vo tokia, kad Drozdovas ne tiesiog iešmyli moterį, bet iešmyli inteligentę pasaulį: „Netikėtai pačiam sau jis ten mato žmones. Važiavo pas žiurkėnus, o, pasirodo, jie turi savigarbos jausmą. Jie gali atsistoti iš už stalo ir išeiti. Tame pasaulyje, iš kur atvyko jis, taip nedaroma. Ir jis yra sluoksniu kvintesencija. O kadangi

vo tokia, kad Drozdovas ne tiesiog iešmyli moterį, bet iešmyli inteligentę pasaulį: „Netikėtai pačiam sau jis ten mato žmones. Važiavo pas žiurkėnus, o, pasirodo, jie turi savigarbos jausmą. Jie gali atsistoti iš už stalo ir išeiti. Tame pasaulyje, iš kur atvyko jis, taip nedaroma. Ir jis yra sluoksniu kvintesencija. O kadangi

Pasak Smirnovos, filmo idėja bu-

vagia jauną mokslininkę Iloną, kuriai visi pavydi grožio ir proto. Merginos darbdaviai kreipiasi į prieštarinį vertinamą policininką Karasą. Šis netrukus supranta, kad nėra vienintelis, ieškantis merginos. Pasukui paaškėja, kad mergina susijusi su žmonių rūšies ateitimis, t. y. su iavairiaisiais genetiniais tyrimais.

Filmu sumanymas kilo gerokai prieš prasidedant 3D madai, nors jo kūrėjai omenyje turėjo dar tik pradėtas taikyti naujų technologijų galimybės. Hitchcocko ir vokiečių ekspresionizmo gerbėjas Volcmanas „Renesanse“ sužadina prisiminimus apie „Metropolį“ ir „Daktaro Kaligario kabinetą“. Tie prisiminimai šildo sielą, net jei atėtis nežada nieko gero.

Kad ji tikrai nežada laimės ir džiaugsmo, galite išsitikinti kasdien savo televizorių ekranuose matydami žmones, siekiančius tapti Seimo nariais. Jų pažadai, dejanės, šypsenos ir bloga vaidyba gali „perspjauti“ ne vieną siaubo filmą, nors gal tie daug žadantys žmonės ir visai ne genetinių eksperimentų aukos.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

„Renesansas“

Smirnova supranta, kad „romantinė komedija – visada pasaka. Manau, kad mano filme tik vienas melas. Jis globalus, bet vienas ir gerai paslėptas: tokie berniukai kaip Drozdovas neįsimylia tokius mergaičių. Aš apskritai abejoju, ar jie sugeba įsimylėti, nes toje terpjėje, tame išretintame ore, kur jie egzistuoja, pamiršta daug žmogiškų funkcijų.

Atpažink save kitame!

VDFF konkursas ir specialioji programa

Vakar prasidėjo Vilniaus dokumentinių filmų festivalis. Jos traukos centras ne tik pagrindinė programa ir Viktoro Kosakovskio filmų retrospektiva bei susitikimai su garsiuoju rusų kino dokumentininku, bet ir galimybė pamatyti, ką idomaus sukūrė per metus Baltijos šalių kino kūrėjai, taip pat specialioji programa, skirta bitnikams ir jų kultūrai.

Konkursinė programa

Trijų Baltijos šalių dokumentinis kinas skiriasi jau ne pirmą dešimtmetį. Estus visada labiau domino antropologinis stebėjimas, latvius – socialinių ir visuomeninių problemų atspindys dokumentiniame kine, lietuviam nuo seno prilipo kino poetų etiketę. Ar tolik apibūdinimai galioja ir dabar, paaikiškės pasižiūrėjus konkursinė programai. I ji atrinkta po keturis kickvienos šaličios filmus.

Latvijai atstovauja Vladislavo Ščepino „*Keliautojai: Aleksandras Laime ir Anchelio krioklio deimantai*“ („Veiksmes ceļnieki. Aleksandrs Laime un Anhela ūdenskrituma dimanti“, 2011, 52 min.), pasakojantis apie romantiką ir svajotoją Aleksandrą Laimę, kuris nukeliao į pačią Venesuelos džiunglių gilumą ieškodamas Pirmojo pasaulinio karo amerikiečių lakūno ir keliautojo Jimmy'o Angelio išgarsintos „Aukso upės“. Mairos Dobelevičės „*Sruuba*“ („Zupa“, Latvija, Suomija, 2010, 37 min.) pasiūlys leistis į kelionę ieškoti prarasto laiko, tik prustiškoje keksiuko vaidmuo čia teks vištienos sriubai „Podravka“, kuria pamena daugelis buvusios Sovietų Sąjungos gyventojų. Dubenėlis greitai paruošiamos sriubos iš pakelio, importuotos iš tuometinės Jugoslavijos, o dabar vis dar gaminamos Kroatijoje, ir sovietinių vadų laidotuvių transliacijos per televiziją – daugeliui vieni ryškiausiai vaikystės prisiminimų. Originaliausia šių dienų latvių kino kūrėja Laila Pakalniņa VDFF parodys du filmus. Tai pernai sukurta „*33 Senelio Šalčio augintiniai*“ („33 zvēri ziemassvētku vecītim“, 50 min.) – latvēs Livijos, kuri gyvena su 33 savo augintiniais: šunimis, katēmis, triūšais, varna, balandžiu, šimšila, peliukais degu ir žuvelēmis, portretas. Šiemet sukurta režisierēs filmas „*Pamiš dēl sniego*“ („Sniegs“, 34 min.) – pamästymas apie latvių mentaliteto ypatumus. Pažvelgus į Latvijos žemėlapį kalnų nematyti, tačiau populiarū latvių liaudies daina vis tiek prasideda žodžiais: „Kalno viršūnėj stovēdamas dainā traukiau.“ Tad kokioje viršūnėje stovēdamai latviai traukia savo dainas? Neprāšautume tvirtindami, kad toje pačioje, nuo kurios ir slidėmis leidžiasi. Mat kalnų neturinčioje Latvijoje visi, atrod, pamīš dēl slidinējimo.

Estų programoje – pripažintų dokumentinio kino kūrėjų Jaako Kilm'o ir Andreso Maimiko vardi. Jų filmas „*Cirkas atvažiavo*“ („Tsirkusetuur“, 2011, 26 min.) pa-

sakoja apie žmogų, kuris negali susitaikyti su tuo, kad Estija niekad neturėjo savo cirko. Verslininkas Lauris Viikna siekia įkurti nacionalinį cirką. Tačiau jam ant kulnų lipa prieš kelerius metus susibūrė kovotojai už cirko gyvūnų teises. Sekdami paskui keliaujantį cirką, jie rengia protesto akcijas ir ragina boikotuoti artistų pasirodymus. Kitas Jaako Kilm'o filmas „*Aromatinga Talino žuvele*“ („Tallinna kildud“, 2011, 50 min.) – tai istorija apie miestą, kuris visada kvietė ir viliojo geresnio gyvenimo ieškotojus: nuo baudžiavos bėgusius valsiečius, apie darbą didžiulėje parduotuvėje svajojusias mergaičiukes iš mažesnių miestelių, mokyklos suolą į darbą statybose iškeitusius jaunuolius ar gimtuosiuose kai muose nuobodžiavusias meniškas

ną ankstyvą rytą jis patraukia į tolį Gruzijos kaimelį ieškoti merginos, kurią mylėjo ir prarado prieš penkiasdešimt metų. Godos Rupenkaitės „*Variacijos kaukių tema*“ (2012, 30 min.) lyg mozaika sudėliotas iš skirtinų gyvenimų akimirukų, kurias jungia kaukių motyvas. Kaukė čia šventinis atributas, meno kūriny, saviraiškos priemonė ir socialinio statuso atspindys. Kiek veidų savaje gali talpinti žmogus? Giedrės Žickytės „*Kaip mes žaidėme revoliuciją*“ (2011, 67 min.) paskoja apie roko grupę „Antis“, kurios nariai netikėtai tapo ryškiausiais Dainuojančios revoliucijos vėliauvesėliais. Mindaugo Surviliškos „*Stebuklų laukas*“ (2011, 62 min.) – apie žmones, daugiau negu 20 metų gyvenančius Budos miške netoli buvusio Kariotiškių savartyno. Ket-

„Jacko Kerouaco Amerika“

sielas. Apie įvairiausio plauko nevykelius, kurie vienbalsiai sutaria: „Šis miestas išlaisvina!“ Jaano Tootseno filmas „*Naujas pasaulis*“ („Uus maailm“, 2011, 90 min.) paskoja apie kitokius miestiečius. Save jie vadina „naujojo pasaulio draugija“. Iš pradžių jie norėjo iš kaimynystės išgulti automobiliumi ir sukurti ramią, švarią aplinką. Filme rodoma, kaip vyksta ketverius metus trunkantis draugijos karas su miesto savivaldybės tarnautojais ir ištūžusiais kaimynais.

Kersti Uibo filmas „*Diena*“ („See on see pāev“, 2011, 65 min.) iš Estijos nukels į Kosove aukštai ant kalvos stovintį serbų vienuolyną. Režisierė pasakoja, kad 2000 metais keliaudama po Kosovą ji sutiko serbų vienuolių. Jai prieiškė septynerių metų, kad iškintų vienuolius leisti juos filmuoti, paskui dar ketverius nuo kurios ir slidėmis leidžiasi. Mat kalnų neturinčioje Latvijoje visi, atrod, pamīš dēl slidinējimo.

Lietuvos programoje – žiūrovams jau matyti filmai. Tai Audriaus Stonio „*Raminas*“ (Lietuva, Gruzija, Latvija, 2011, 58 min.), kurio herojus, 75-erių gruzinų imtinininkas, rengiasi kovai su paskutine iš stipriausia varžove – vienatve. Vie-

verius metus kurtas dokumentinis filmas pasakoja apie nykstančią bendruomenę, jos gyvenimo būdą, džiaugsmus ir rūpesčius.

Specialioji programa „Bitnikai kelyje“

Maištautojai, nepritapėliai, tabulaužytojai, autostopininkai, vėjavakiai – čia tik dalis apibūdinimų, kurį sulaukė kultinė bitnikų (*Beat generation*) karta. Minėdami 90-iasias Jacko Kerouaco gimimo metines ją trumpam į kino ekranus sugrąžins ir VDFF rengėjai. Maištininkams skirta specialioji programma

„Aromatinga Talino žuvele“

„Alleno Ginsbergo gyvenimas ir laikai“

„Bitnikai kelyje“ pristatys legendinės trijulės – J. Kerouaco, Williamo S. Burroughso, Alleno Ginsbergo – portretus.

Sekmadienį bitnikams skirtą programą „Skalvijoje“ atidarys Chukoko Workmano filmas „*Ištakos: bitnikų ir „palūžusios kartos“ istorija*“

(„The Source: The Story of the Beats and the Beat Generation“, JAV, 1999, 88 min.). Pasakodamas bitnikų istoriją nuo Alleno Ginsbergo ir Jacko Kerouaco susitikimo Kolumbijos universitete 1944 metais iki Williamo S. Burroughso mirties 1997-aisiais režisierius atskleidžia bitnikų fenomeno įtaką Amerikos ir pasaulio kultūrai. Archyvinę filmuotą medžiagą, televizijos reportažus, nuotraukas ir interviu ištraukas papildo vaidybiniai epizodai, atkuritantys Kerouaco ir jo draugo Nealo Cassady'o gyvenimo vingius. Johno Antonelli'o filme „*Jacko Kerouaco Amerika*“ („Kerouac, the Movie“, JAV, 1985, 78 min.) vertingą archyvinę medžiagą papildo vaidybiniai epizodai, atkuriyantys kai kuriuos garsiojo rašytojo ir jo kultinio epo „Kelyje“ heroinus Dino Moriarčio gyvenimo vingius. Skambant džiazu dokumentiniuose filmo kadruose matome savo kūrybą skaitantį Jacką Kerouacą, interviu su jo poetais Alenenu Ginsbergu, Lawrence'u Ferlinghetti'u, rašytoju Williamu S. Burroughsu, taip pat nusikeliamę į rašytojo namus, jo mėgtas vietas. Pažinti W. S. Burroughsą padės jį supę talentingi menininkai: muzikantė ir poetė Patti Smith, kino režisierius Gusas Van Santas, eksperimentinės muzikos kūrėja Laurie Anderson, rašytojas ir poetas Ami-

ris Baraka bei kiti. Jautrų kūrėjų portretą jie kūrė kartu su režisieriumi Yony'u Lesyeriu. Filme „*Williams S. Burroughsas: iš vidaus*“ („William S. Burroughs: A Man Within“, JAV, 2010, 87 min.) pateikiama unikalai, anksčiau nerodyta filmuota medžiaga.

Ketvirtą amžiaus rinkta medžiaga pristatys Alleną Ginsbergą, talentingą menininką, politinį aktyvistą, radikalą, budistą, mokytoją ir t. t. Režisierius Jerry Aronsonas filme „*Alleno Ginsbergo gyvenimas ir laikai*“ („Life and Times of Allen Ginsberg“, 1993, 83 min.) renkasi griežtai chronologinę įvykių seką, todėl kiekvienas dešimtmetis tam-pa tarsi atskiru Ginsbergo gyvenimo skyrimi: vaikystė vidurinio sluoksnio šeimoje Naujajame Džersyje, bitnikų karta ir šuolis į literatūrinį olimpą, Ginsbergo vaidmuo hipiu judėjime, galiausiai vėlyvasis laikotarpis jam tapus atsidavusiui budistui ir politiniu aktyvistu. Ypač iškalbingi filmo epizodai, kuriuose Ginsbergas skaito du garsiausius savo kūrinius – eilėraštį eilėraštį „Staugsmas“ („Howl“, 1956) ir „Kadišas“ („Kaddish“, 1959), skirtą psichiatrijos ligoninėje mirusiai motinai.

Prie VDFF organizatorių prisi-dės ir bitnikų kūrybai neabejingo „Balty lankų“ bei „Kitų knygų“ leidyklos. Rugsėjo 23 d., sekmadienį, „Skalvijos“ kino centre jos pre-kiaus J. Kerouaco, W. S. Burroughs, P. Bowles ir kitų autorų knygomis. Jas bus galima nusipirkti pigiau – leidyklos kaina. „Skalvijoje“ bus ne tik prekiaujama knygomis, bet ir renkamas seniausias VDFF žiūrovo išsaugotas bitnikų leidimas. Jo savininkas džiaugsis kvietimais į vieną iš programos filmų. Ištrauki iš savo bibliotekos knygas, nupūsti nuo jų dulkes ir sekmadienį atsinešti į „Skalvijos“ kino centrą kviečiami visi šio žvalaus judėjimo gerbėjai. Specialiosios VDFF programos atidarymo proga tiek atsineštos, tiek ką tik išsigytos bitnikų knygos bus žymimos specialiu antspaudu.

PAGAL RENGĖJŲ INF.

Parodos	„7md“ rekomendacija
VILNIUS	
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija</i>	Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3 iki 22 d. – Kęstučio Svirnelio kūrybos paroda „Senis besmegeneris“</i>
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Tarptautinė paroda „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų ir didikų portretai iš Ukrainos muzieju“ Paroda „Liudvės meno metraštiniuk“, skirta Akvilės Mikėnaitės gimimo 100-mečiui</i>	Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39 Knuto Åsdamo „Tripolis“ Lauros Garbštenės „Laikino meno fondas“</i>
Radvilių rūmai <i>Vilniaus g. 24 Paroda „Slovakų grafikos menas. Klasikinės technikos“</i>	„Prospekt“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43 iki 22 d. – Vilmos Samulionytės fotografijų paroda „Kosha“</i>
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3 A Paroda „Nuo minė iki maks. Septintojo dešimtmečio mada“ (iš Aleksandro Vasiljevo Paryžiaus kolekcijos) „Valdovų rūmų lobynas: Lietuvos ir Europos paveldo kloðai“</i>	Vilniaus fotografijos galerija <i>Stiklių g. 4 Levo Žiakovo fotografijos paroda „1993–2012. Vilnius“</i>
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas	Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11 iki 22 d. – Andrius Ermino paroda „Čia kažkada buvo dangus“ Rimanto Milkinto paroda „Sija“</i>
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Vilniaus sakralinė auksakalystė“ Aleksandro Šepkaus juvelyrika</i>	„Lietuvos aido“ galerija <i>Trakų g. 13 Birutės Stančikaitės tapybos, piešinių bei grafikos paroda „Šviesos gelmė“</i>
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2 „(Kaip aš čia patekau) Tapyba Lietuvoje“ iki 23 d. – Annie Vigier ir Franck Apertet projektas „Geografija“</i>	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13 Emilio meno paroda 800 °C</i>
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13 iki 29 d. – Elenos Nonos Zavadskienės paroda „Dailininkų portretai“</i>
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44 iki 29 d. – Eglės Gineitytės tapybos paroda „Teritorija“ Aistės Kisarauskaitės paroda „Still Life“</i>	Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41 Henriko Schütze's (Danija) tapybos darbų paroda</i>
Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3 Gintauto Trimako fotografijų paroda „Sidabras, Taškas, Skaičius“ Paroda „Buritė Stulgaitė. Kintanti erdvė. Metalo plastika 2000–2012“ iki 27 d. – Aleksandros Jacobsvytės fotografijų paroda „Vilniaus veidai“</i>	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17 iki 25 d. – Federica Pallaver ir Alberto Franceschi (Italija) paroda „De-formations“</i>
Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1 iki 29 d. – Linos Jonikės paroda „Jai patinka pomidorai“</i>	„Juškų gallery“ <i>B. Radvilaitės g. 6B Adolfo Valeškos vitražai</i>
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15 Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai</i>	Senamiesčio menininkų galerija <i>Totorių g. 22/4 Kauno meno mokyklos 90-mečiui skirta paroda „Dailės istorijos fragmentai“</i>
„Skalvijos“ kino centras	Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija <i>Šv. Jono g. 11 Virginijos Vareikytės fotografijų paroda „Tiškevičiai. Šeimos portretas“</i>
„Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras	Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras <i>Aušros Vartų g. 10/2 Paroda „Wergelando palikimas. Žydų gyvenimas Norvegijoje 1851–1945 m.“</i>
„Skalvijos“ kino centras	„Herkaus galerija“ <i>Herkaus Manto g. 22 iki 28 d. – Romualdo Inčirausko tapybos paroda „21 asociacija“</i>
Lietuvos nacionalinė filharmonija <i>Aušros Vartų g. 5 nuo 22 d. – Daliūtės Ivanauskaitės paroda „Šviesa pro šakas“</i>	ŠIAULIAI
KAUNAS	„Laiptų galerija“ <i>Žemaitės g. 83 Eduardo Juchnevičiaus grafikos darbų paroda</i>
M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12 Festivalio „Kaunas photo 2012“ paroda „Apie fotografiją“</i>	Dailės galerija <i>Vilniaus g. 245 iki 27 d. – fotografijų paroda „Etenas-Leras vaizduose“ iki 29 d. – Menų akademijos žvaigždės“</i>
Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16 Paroda „Jauna Kauno tapyba 2012“</i>	PANEVĖŽYS
Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus	Dailės galerija <i>Respublikos g. 3 „Šiuolaikinė Lietuvos dailė 2012“</i>
V. Putvinskio g. 64	Fotografijos galerija <i>Vasaros 16-osios g. 11 iki 30 d. – Vytauto Pletkaus fotografijų paroda „Neperspektyvūs projektai“</i>
Kazio Šimonio (1887–1978) paroda „Svajų miražai“, skirta 125-mečioms dailininko gimimo metinėms	„Galerija XX“ <i>Laisvės a.7 iki 26 d. – „Šiuolaikinė Lietuvos dailė 2012“ (keramika, tekstilė, metalo, odos, stiklo kūriniai)</i>
	Dailė Meno mylėtojams krūvis kaip reta didelis. Būtina pamatyti Gintautą Trimaką ir Birutę Stulgaitę Vilniaus dailės akademijos „Titanike“. Labai įdomios menininkės – Aistė Kisarauskaitė ir Eglė Gineitytė – atidarė po parodą VDA „Akademijos“ galerijoje. Visi keturi pasirodo ypač retai, bet labai įsimena. Ir, žinoma, svarbu pasidomėti kas vyksta Lietuvos tapyboje – paroda „(Kaip aš čia patekau)* Tapyba Lietuvoje “ (kuratoriai Rita Mikučionytė, Kristina Stančienė, Auridas Gajauskas, Jurga Daubaitė) Šiuolaikinio meno centre .
	Teatras Jau galima įsigyti ar, dar geriau, perskaityti teatrolės Ramunės Balevičiūtės monografiją „ Rimas Tuminas: teatras, tikresnis už gyvenimą “ (leidykla „Metodika“). Ši pirmoji knyga apie vieną iškiliausiu lietuvių teatro asmenybų jau savo paantraše „ Zaidimas Rimo Tumino teatre “ kviečia pažvelgti į šio režisieriaus kūrybą per žaidimo teorijos prismę. Knyga aprépia Tumino režisūrą nuo jo pirmųjų spektaklių, sukurtų tuometiniame Akademiniame dramos teatre, iki 2005 metų, kuriuos galima laikyti vieno iš režisieriaus kūrybos etapų pabaiga.
	Muzika Rugsėjo 22 d. 19 val. Lietuvos nacionalinė filharmonija kviečia į 72-ojo koncertų sezono atidarymą. Lietuvos kamerinius orkestras ir jo meno vadovas smuikininkas Sergejus Krylovas sezono pradžios koncerte ketina sukelti tikrą spalvų ir ritmų fejeriją. Prancūzų ir ispanų vėlyvųjų romantikų Ernesto Chaussenon, Camille'o Saint-Saenso, Pablo de Sarasate's muzika ir neblankstanti Georges'o Bizet-Rodiono Ščedrino „Karmen siuita“, kurią orkestras atliks su ugninguoju „Giunter Percussion“ ansambliu, vitališkai atvers naują Filharmonijos koncertinių metų puslapį.
	DRUSKININKAI
	Vilniaus mažasis teatras 21 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „ MISTRAS “. Rež. – R. Tuminas
	M.K. Čiurlionio memorialinis muziejus M.K. Čiurlionio g. 35 Claros Arnheim (1865–1942) akvarelų paroda „ Jūros motyvai: parafrazės “
	Spektakliai
	VILNIUS
	Nacionalinis operos ir baleto teatras 21, 22, 27 d. 18.30 – „ ŽYDRASIS DUNOJUS “. Dir. – M. Staškus
	26 d. 18.30 – P. Čaikovskio „ GULBIŲ EŽERAS “. Dir. – R. Šervenikas
	28 d. 18.30 – J. Strausso „ VIENOS KRAUJAS “. Dir. – J. Geniušas
	29 d. 18.30 – G. Donizetti „ MEILĖS ELIKSYRAS “. Dir. – M. Pitrėnas
	30 d. 12 val. – K. Chačaturiano „ ČIOPLINAS “. Dir. – A. Šulčys
	Nacionalinis dramos teatras 21 d. 18.30 – J. Dautarto „ PASKENDUSI VASARA “ (M. Katiliško kūrinių motyvais). Rež. – J. Dautartas
	22 d. 18.30 – A. Schnitzlerio „ 10 DIALOGŲ APIE MEILĘ “. Rež. – Y. Ross
	26 d. 18.30 – H. Ibseno „ VISUOMENĖS PRIEŠAS “. Rež. – J. Vaitkus
	29 d. 18.30, 30 d. 17 val. – M. Ivaškevičiaus „ ŠVARYMAS “. Rež. – O. Koršunovas
	Valstybinis jaunimo teatras 21, 22 d. 18 val. – PREMJERA! V. Sigarevo „ GUPELĖ “. Rež. – A. Lebeliūnas, scenogr. – A. Šimonis, kost. dail. – J. Janulaitytė, kompozitorius – S. Šiaučiulis. Vaidina A. Bendoriūtė, A. Kazanavičius, G. Arbačiauskas
	22 d. 12 val. – V.V. Landsbergio „ ANGELŲ PASAKOS “. Rež. – V.V. Landsbergis (Salė 99)
	23 d. 12 val. – V.V. Landsbergio „ ARKLIO DOMINKO MEILĖ “. Rež. – A. Vidžiūnas (Salė 99)
	23 d. 18 val. – D. Wassermano „ SKRYDIS VIRŠ GEGUTĖS LIZDO “. Rež. – V. Griško
	25 d. 18 val. – I. Menchellio „ KAPINIŲ KLUBAS “. Rež. – A. Latėnas
	28 d. 18 val. – H. Melville'io „ RAŠTININKAS BARTLBIS “. Rež. ir insc. aut. – R. Kazlas
	29 d. 12 val. – J. Ericko „ BILLETAS Į DANGAUS “. Rež. – D. Jokubauskaitė (Salė 99)
	29 d. 18 val. – P. Vaičiūno „ PATRIOTAI “. Rež. – J. Vaitkus
	30 d. 12 val. – J. Kelero, A. Jalianausko „ PAIKA PEŁYTĘ “. Rež. – A. Jalianauskas (Salė 99)
	30 d. 18 val. – PREMJERA! O. Bogajevo „ SLAPTOJI DVIRATININKŲ DRAUGIJA “. Rež. – A. Latėnas
	Rusų dramos teatras 21 d. 18 val. – V. Mucharjamovo „ AČIŪ, MARGOI! “. Rež. – J. Šciuckis

22 d. 18 val. – M. Macevičiaus „PRAKEIKTA MEILĖ“ (pagal P. Sanajevo apysaką „Palaidokite mane už grindjuostės“). Rež. – A. Jankevičius

23 d. 12 val. – J. Ščiuckio „RAUDONKEPURAITĖ“. Rež. – J. Ščiuckis

23 d. 18 val. – F. Veberio „KVALIŲ VAKARIENĖ“. Rež. – M. Poliščiukas (Prancūzija)

27, 28 d. 18 val. – PREMJERA! „TRYS MYLINČIOS“ (pagal Žemaitės pjesę „Trys mylimos“). Rež. – L. Adomaitienė

29 d. 12 val. – „ŽAISMINGOS MUZIKOS ORKESTRAS“ (Klaipėdos koncertų salės edukacinis projektas)

29 d. 18 val. – PREMJERA! I. Vyrapajeva „ILIUZIJOS“. Rež. – O. Kovrikovas

30 d. 12 val. – S. Maršako „KATĖS NAMAI“. Rež. – A. Uteganovas (Rusija)

30 d. 18 val. – R. Cooney „NR.13“. Rež. – E. Murašovas

Teatras „Lélė“

Didžioji salė

22 d. 12 val. – Just. Marcinkevičiaus „GRYBŲ KARAS“. Rež. – A. Mikutis

23 d. 12 val. – S. Siudikos „TRYSPARŠIUKAI“. Rež. – A. Mikutis

27 d. 14 val. – G. Apollinaire'o „TEIRESIJKRŪTYS“. Rež. – G. Varnas

30 d. 12 val. – S. Siudikos „PRINCESÉ IR KIAULIAGANYS“. Rež. – A. Mikutis

Mažoji salė

22 d. 12 val. – N. Indriūnaitės „COLIUKĖ“. Rež. ir dail. – R. Driežis

23 d. 14 val. – „KIŠKIŲ SUKILIMAS“ (pagal K. Binkio poemą). Scenarijus aut., rež. ir dail. – R. Driežis

29, 30 d. 14 val. – A. Gustačio „SILVESTRAS DÜDELĖ“. Rež. ir dail. – R. Driežis

KAUNAS

Kauno dramos teatras

23 d. 18 val. *Mažoje scenoje* – M. von Mayenburgo „BJAURUSIS. SKALPELIUOJUVIS“. Rež. – V. Malinauskas

26 d. 18 val. *Ilgajoje salėje* – A.M. Sluckaitės „ANTIGONĖ SIBIRE“ (pagal J. Anouilh'aus „Antigone“). Rež. – J. Juršas

28 d. 21 val. *Rūtos salėje* – tarptautinis šokio festivalis „AURA '22“. „KVALIŲ LAIVAS“ (šokio spektaklis). Choreogr. – N. Sheinfeld & O. Laor (Izraelis)

29 d. 17 val. *Tavernos salėje* – T. Guerra „KETVIRTOJI KEDĖ“. Rež. – R. Atkočiūnas

Kauno mažasis teatras

21, 27 d. 19 val. – A. Slapovskio „NUO RAUDONOS ŽIURKĖS IKI ŽALIOS ŽVAIGŽDĖS“. Rež. – D. Rabašauskas

29 d. 12 val. – A. Dilytės „SIDABRINIS FÉIOS ŠAUKŠTELIS“. Rež. – A. Dilytė

Kauno kamerinis teatras

22 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĘ PAS BLEZĄ“. Rež. – S. Rubinovas

23, 28 d. 18 val. – F. Relabais „GARGANTIJA IR PANTAGRUIELIS“. Rež. – S. Rubinovas

27 d. 21 val. – tarptautinis šokio festivalis „Aura '22“. „KURIANT NEPAŽSTAMAJ“. Rež. ir choreogr. – N. Barros (Balletteatro, Portugalja)

29 d. 18 val. – A. Volodino „PENKI VAKARAI“. Rež. – A. Pociūnas

Kauno lėlių teatras

22 d. 12 val. – „MEMBRANA“. Aut. ir rež. – Y. Shentser (Jeruzalės šešelių teatras)

29 d. 12 val. V. ir S. Ratkevičių lėlių muziejuje – „SVEČIUOSE PAS SKUDURINĘ ONUTE“. Rež. – E. Žekienė

23, 30 d. 12 val. V. ir S. Ratkevičių lėlių muziejuje – „KIŠKIS DRASUOLIS“. Rež. – A. Žiurauskas

KLAIPĖDA

Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras

21 d. 18.30 *Šiltutės evangelikų liuteronų bažnyčioje* – „MOTERŲ DAINOS“

21, 22 d. 18.30 – PREMJERA! V. Ganelino, S. Gedos „VELNIO NUOTAKA“

23 d. 12 val. *Teatro kolonų salėje* – PREMJERA! „VERPALŲ PASAKA“

28 d. 18.30 – PREMJERA! Šokio koncertas „PILNATIS“

29 d. 18.30 – „Maestro E. Kaniava pristato debiutai“

Klaipėdos lėlių teatras

22 d. 12 val. – „SURASKIM PASAKĄ“. Rež. – L. Beržinienė

23 d. 12 val. – „LABAS, MAŽYLI“. Rež. – K. Jurkštaitė

29 d. 12 val. – „VIŠTYTĖ IR GAIDELIS“. Rež. – G. Radvilavičiūtė

30 d. 12 val. PREMJERA! „IŠDYKUSIOS SPALVOS“. Rež. – L. Beržinienė

ŠIAULIAI

Šiaulių dramos teatras

22 d. 18 val. – PREMJERA! Y. Reza „SKERDYNII DIEVAS“. Rež. – A. Lebeliūnas

23 d. 18 val. – PREMJERA! V. Veršulio „UŽ DURŪ“. Rež. – I. Jarkova

28 d. 18 val. – A. Rappo „INERTIŠKOS DUJOS“. Rež. – T. Jašinskas

29 d. 18 val. – B. Brechto „PONAS PUNTILA IR JO TARNAS MATIS“. Rež. – A. Pociūnas

30 d. 12 val. – „BERNIUKAI ŠOKA BREIKA“ (pagal V. Račicko knygą). Rež. – A. Gluskinas

Alytaus miesto teatras

21 d. 18 val. – „2 VYRAI 1 TIESA“. Rež. – A. Gricius („Domino“ teatras)

22 d. 18 val. – A. Smilgevičiūtės ir R. Radzevičiaus akustinių koncertas

26 d. 20 val. – V. Veršulio „LIFTE“. Rež. – M. Sadauskas

27 d. 18 val. – „RAGANIUS“ (pagal V. Krėvę – Mickevičių). Rež. – D. Kimantaitė

28 d. 20 val. – Bliuozo vakaras. R. Trossman (JAV) ir „Road band“

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

21 d. 17 val. *Plungėje, Mykolo Oginskio dvaro žiryne*, – VII tarptautinis M. Oginskio festivalis. Lietuvos kamerinis orkestras. Dir. ir solistas – S. Krylovas. Programoje M.K. Čiurlionio, W.A. Mozarto, A. Vivaldi, P. De Sarasate's kūriniai

22 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – sezono pradžios koncertas. Lietuvos kamerinių orkestrų. Dir. ir solistas S. Krylovas. Dalyvauja ansamblis „Giunter Percussion“. Programoje E. Chaussono, C. Saint-Saens, P. de Sarasatės, G. Bizet-R. Ščedrina kūriniai

23 d. 16 val. *Trakų pilies Didžiojoje menėje* – koncertas „Maironio balsu“. Valstybinis Vilniaus kvartetas. Solistas L. Mikalauskas (bosas). Programoje lietuvių kompozitorų dainos pagal Maironio tekstus, J. Naujaliu, M.K. Čiurlionio, J. Pakalnio, G. Kuprevičiaus ir kt. Kūriniai

26 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – orkeistro muzikos koncertas. Dirigento D. Katkaus 70-mečiui. Vilniaus m. savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinių orkestras. Dir. – D. Katkus. Programoje J. Haydn, V. Bartulio, E. Griego kūriniai

29 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – orkestro muzikos koncertas. Armono jubilejui. Lietuvos nacionalinių simfoninių orkestrų. Dir. – J. Domarkas. Solistas R. Armonas (violončelė). Programoje A. Šenderovo, A. Brucknerio kūriniai

Lietuvos muzikų rėmimo fondas

„Druskininkų vasara su M.K. Čiurlioniu“ 22 d. – festivalio pabaigos ir M.K. Čiurlionio gimtadieniui skirti renginiai: 16 val. M.K. Čiurlionio memorialiniame muziejuje – Druskininkų M.K. Čiurlionio meno mokyklos moksleivių ir mokytojų koncertas;

Druskininkų moksleivių piešinių ir rašinių M.K. Čiurlionio kūrybos temomis konkursų laureatų darbų pristatymas ir autorų apdovanojimas; 19 val. Grand SPA „Lietuva“ salėje „Nemunas“ – Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras (meno vad. ir vyr. dir. – J. Domarkas), A. Krikščiūnaitė (sopranas), L. Norvaišas (bosas). Programoje M.K. Čiurlionio, J. Strausso, W.A. Mozarto, L. Delibes, G. Verdi, Ch. Gounod kūriniai

VILNIUS

Kongresų rūmai

28 d. 19 val. – sezono pradžios koncertas. J. Vaškevičiūtė (mecosopranas), V. Vyšniauskas (tenoras), Lietuvos valstybinis simfoninių orkestras. Dir. – G. Rinkevičius. Programoje F. Schuberto, G. Mahlerio kūriniai

Senosios muzikos festivalis „Banchetto musicale“ 2012

23 d. 19 val. Šv. Ignato bažnyčioje – mišparai Zigmaro III Vazos rūmu koplyčioje. Choras ir konsortas „Brevis“ (vad. – G. Venislovas ir D. Stabiniskas)

25 d. 19 val. salėje „Piano.Ilt“ – Tradicinės Pietų Italijos tarantelos. P. de Vittorio (balas, battente gitara, Italija), M. Vitale (klasikinė gitara, Italija)

27 d. 19 val. Šv. Kotrynos bažnyčioje – A. Literės vienaveiksmė opera „Los Elementos“. Rež. – A. Schwarzenstein. Atlieka ansamblis „Le Tendre Amour“ (Ispanija)

Taikomosios dailės muziejus

30 d. 16 val. – ansamblis „Vilniaus arsenala“: L. Šulskutė (fleita), R. Rosomauskas (altais), S. Okruško (klavesinas). Solistas L. Mikalauskas (bosas). Programoje J.S. Bacho, G.F. Händelio, W.A. Mozarto ir G. Rossini, G. Kuprevičiaus kūriniai

Šv. Kazimiero bažnyčia

25 d. 18.30 – vargonuoja J. Kazakevičiūtė. Dalyvauja R. Jončevaitė (saksofonas). Programoje J.S. Bacho, F. Liszto, T. Albinoni kūriniai

Šv. Jonų bažnyčia

22 d. 18 val. – B. Kutavičiaus jubiliejinis koncertas. Dalyvauja L. Vaitkūnaitė V. Lukšas, J. Dapkūnaitė. Programoje B. Kutavičiaus, L. Vaitkūnaitės, V. Lukšo, M.K. Čiurlionio kūriniai

PANEVĖŽYS

Panėvėžio dailės galerija

23 d. 16 val. – J. Leitaitės (mecosopranas) ir T. Leiburo (fortepijonas, klavišiniai) koncertas „Aš lauksiu prie Vilniaus“

Vaka rai

VILNIUS

Rašytojų klubas

25 d. 18 val. – renginys iš ciklo „Salvete, juvenes“. Dalyvauja jaunieji rašytojai K. Klimas, I. Toleikytė, J. Tumasonytė, S. Vasiliauskas ir kt. Renginj veda rašytoja A. Kaziliūnaitė

26 d. 15.30 *Pakruojo Samariečių vaikų globos namuose „Naminukas“*, 26 d. 17 val. *Pakruojo rajono savivaldybės J. Paukštėlio viešojoje bibliotekoje* – renginys iš ciklo „Atverstos knygos puslapiai“. Susitikimas su rašytoja R. Skučaitė ir aktoriumi G. Mikalauskui

KAUNAS

Maironio lietuvių literatūros muziejas

22 d. 14 val. – R. Kluso eileraščių knygos „Nepremijuotas – ne žmogus“ sutiktuvės. Dalyvauja V. Kiaušas-Elmiškis, L. Gustainis, A. Dabulskis, aktorius A. Žekas

27 d. 17 val. – T. Marcinkevičiūtės eileraščių rinkinio „Greitaeigis laiko liftas“ sutiktuvės. Dalyvauja I. Žakevičienė, poetas R. Keturakis, aktorė D. Kazragytė, gitaristas A. Kelpša

Bibliografinės žinios

FILOSOFIJA

Apie Dievą, Tėvynę ir kasdienybę : [straipsniai, apybraižos, esė] / Aleksandras Kavoliūnas. – Vilnius : Atkula, 2012. – 264 p. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-9955-505-91-4

Logika : vadovėlis / Rimgaudas Bubelis, Virginija Jakimenko ; Mykolo Romerio universitetas. – Vilnius : Mykolo Romerio universitetas, 2012- .

D. 1: Dvireiksmė teiginių logika, argumentacijos teorija. – 3-asis patais. leid. – 2012 (Kaunas : Vitae Litera). – 222, [1] p. : iliustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9955-19-420-0

D. 2: Siologistika, klasų logika, daugiareiksmė, modalinė, normų logika, nededucentinė samprotavimai / Rimgaudas Bubelis, Virginija Jakimenko, Vytais Valatka. – 2012 (Kaunas : Vitae Litera). – 239, [1] p. : iliustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9955-19-355-5

Miegas : kasdieniai patarimai ir gudrybės / Madeleine Deny ; iš prancūzų kalbos vertė Aurika Usonienė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2012] (Vilnius : Kopa). – 93, [1] p. : iliustr. – (Psychologija, ISSN 2029-1655) (Mažasis vadovas tėvams). – Tiražas 1300 egz. – ISBN 978-9955-23-572-9 : [15 Lt 39 ct]

Mylėk tai, kas yra : 4 klausimai, kurie keičia jūsų gyvenimą / Byron Katie su Stephen Mitchell ; [iš anglų kalbos vertė Audronė Molytė]. – Kaunas : Mijalba, 2012 (Vilnius : BALTO). – 305, [1] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-8050-34-9

Vienaragiai : Naujuju laiku sergėtojai ir palydovai / Sonja Ariel von Staden ; iš vokiečių kalbos vertė Virginija Jurgelevičiūtė. – Kaunas : Mijalba, 2012 (Vilnius : BALTO). – 257, [1] p. : iliustr. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-8050-36-3

MENAS

Laisvės architektūra / Tomas Grunkis, Julija Reklaitė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2012] (Kaunas : Spindulio sp.). – 383, [1] p. : iliustr., faks. – (20 neprilausomybės metų, ISSN 2029-6088). – Virš. tik serijos antr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9955-23-580-4 (jr.) : [49 Lt 98 ct]

Pianisto pradžiamoksli : mokomoji knyga su kompaktine plokšteliu / parengė ir sudarė Aušra Kučinskienė ; [dailininkė Giedra Purlytė]. – Kaunas : Šviesa, 2012 (Vilnius : BALTO print). – 87, [1] p. : iliustr., nat. + 1 garso diskas (CD). – Virš. aut. nurodyta klaudingai: Aušra Kučinskienė. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-5-430-05762-6 (jr.) : [45 Lt 87 ct]

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Angelologija : romanės / Danielle Trussoni ; iš anglų kalbos vertė Aidas Jurašius. – Vilnius : Tyto alba, 2012 (Vilnius : BALTO). – 419, [3] p. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-9986-16-910-9 (jr.)

Ateik tu lietui lyjant... : [eileraščiai] / Kestutis Krencius. – Utēna : Utēnos Indra, 2012 (Utēna : Utēnos Indra). – 198, [1] p. : iliustr. – Tiražas 350 egz. – ISBN 978-609-455-059-1

Balti dantys : romanės / Zadie Smith ; iš anglų kalbos vertė Gabrielė Gailiūtė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2012] (Kaunas : Spindulio sp.). – 542, [1] p. – ([Šiuolaikinė proza], ISSN 2029-2570). – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-23-582-8 : [34 Lt 64 ct]

Ežeras ir kiti jų lydintys asmenys : romanės / Donaldas Kajokas. – Vilnius : Tyto alba, 2012 (Vilnius : BALTO). – 277, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9986-16-906-2 (jr.)

Gyvenimas – daugiau nei žodis : eileraščiai / Ingrida Čepatiene ; [ilustracijų dailininkė Augustina Račkovskytė]. – Vilnius : Pilaitės bendruomenė, 2012 (Vilnius : Varosa). – 63, [1] p. : iliustr., portr. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978-609-95075-5-2

Isėjusiems ir esantiems : eileraščiai / Vida Janauskaitė-Sereikišienė. – Jonava : Dobilo leidykla, 2012 (Kaišiadorys : Printėja). – 61, [1] p. – Dalis gretut. teksto liet., angl. – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-609-409-068-4 : [9 Lt]

Laisvojo mąstymo properšas : [esė] / Viktorija Daujotytė. – Vilnius : Tyto alba, 2012 (Vilnius : BALTO). – 302, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9986-16-912-3

Literatūros erdvės : vadovėlis 11-12 klasei / Viktorija Daujotytė, Regimantas Tamošaitis, Rita Tūlytė, Giedrius Viliūnas. – Patais. leid. – Kaunas : Šviesa, 2012- .

Kn. 1: Literatūra amžių kaitoje : nuo raštijos pradžios iki XX amžiaus. – 2012 (Vilnius : BALTO print). – 308, [4] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-5-430-06075-6 :

„360 laipsnių: meilės ir nuodėmių ratu“

Savaitės filmai

360 laipsnių: meilės ir nuodėmių ratu ***

Originalus šio garsaus brazilų režisierius Fernando Meirelleso („Dievo miestas“, „Ištikimas sodininkas“) filmo pavadinimas „360“ Lietuvą pliantojai kažkodėl nusprendė jį „pagardinti“ banalybėmis, nors kelios šiuolaikinės istorijos apie personažus iš įvairių miestų ir šalių vargu ar turi ką bendra su meilės romanų skaitytojų skoniu ir interesais. Filmo herojai – iš skirtingu socialiniu sluoksniu, bet kažkas juos traukia vieną prie kito. Tiktai seksas? Ar tai vis dėlto meilė? Pasak režisieriaus, žmogus visada „gilesnis“, nei pats mano apie save. Filmas prasideda Vienoje, paskui veiksmas perkelia į Paryžių, Londoną, Bratislavą, Rio de Žaneirą, Denverį ir Finiką. Filmas sekurtas pagal 1897 metų Arthurio Schnitzlerio pjesę „Ratas“, kuri kelis dešimtmecius po pasirodymo kėlė skandalus, nes kalbėjo apie seksualinius ryšius. Meirellesas nėra pirmasis, ėmęsis šios pjescės ekranizacijos: filmus kūrė Maxas Ophülsas, Roger Vadimas, vienas naujausių Keno Kwapiso „Seksualinis gyvenimas“ (2005). Meirelleso filme vaidina Anthony Hopkinsas, Jude Law, Rachelė Weisz, Benas Fosteris, Moritzas Bleibtreu, Maria Flor (D. Britanija, Austrija, Prancūzija, Brazilija, 2011). (Vilnius)

Demonas viduje ****

Em (Natasha Calis) išpardavime nusiperka senovinė dėžutę ir ši laikui bėgant tampa merginos apsėdimu. Sunerimė dėl nenuspėjamo dukters elgesio, Em tėvai Klaidas (Dean Morgan) ir Stefani (Kyra Sedgwick) kreipiasi pagalbos į gydytojus ir dvasininkus. Kai paaškėja, kad Em kūną užvaldė pikta mirusiojo dvasia – dibukas, košmaras tik prasideda. Regis filmai apie apsėstusios ir ju demonus jau išsišėmė, bet atsirado danas Ole Bornedalis, kurio nebrangus, bet puikiai „sukaltas“ ir suvaidintas filmas tikrai gali nustebinti (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Į Romą su meile ****

Naujas Woody Alleno filmas – tai keturios tarpusavyje nesusijusios istorijos, išrašytos į amžinojo miesto vaizdus. Filmo herojai – amerikietis architektas (Alec Baldwin), sugrižęs į miestą po ilgos pertraukos; paties Alleno suvaidintas operos režisierius pensininkas į Romą atskrido susipažinti su būsimais savo dukters uošviais; Penelope Cruz šikart vaidina brangią prostitutę, jos istorija išrašyta į jaunos provincialų poros, svajančios persikelti į Romą, nuotykius. Ketvirtoji istorija, kurioje pagrindinį vaidmenį sukūrė garsus italių komikas Roberto Benigni, skirta ižymybų kultui. Benigni herojus vieną dieną be jokios aiškios priežasties tampa masių numylėtiniu. Tačiau visas tas istorijas jungia apmąstymai apie meilę, šlovę, meną, išnykimą, netikėtą sėkmę ir tokį pat netikėtą pralaimėjimą. Unikalus Alleno vaizduotės pasaulis, jo sugebėjimas sujungti intelektualumą ir komizmą stebina ir šikart (JAV, Italija, Ispanija, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Kartu iki pasaulio pabaigos ***

Kinas jau ne pirmus metus kuria įvairius pasaulio pabaigos scenarijus. Kitai nei Larso von Tiero „Melancholija“ ar kuris nors Rolando Emmericho filmas, šis yra romantinė komedija. Prie Žemės artėja asteroidas Matilda, bet gali pavykti išgyventi net siaubingiausiose situacijose, jei esi kartu su mylimu žmogumi. Tačiau draudimo agentą Dodžą (Steve Carell) katastrofos akivaizdoje palieka žmona. Iš savo keistokos kaimynės Penės (Keira Knightley) jis dar sužino, kad žmona nebuvu ištikima. Kai visi aplinkui girtuokliaujau, vartoja narkotikus, rengia orgijas, Dodžui lieka tik depresija ir pamatinukas šuo. Vis dėlto kai užsidaro durys, atsidaro langas. Kartu su Pene Dodžas išvyksta į kelionę: ji nori sutikti pabaigą kartu su šeima, jis – rasti seną meilę. Nesunku nuspėti, kuo ta kelionė pasibaigia (rež. Lorene Scafaria, JAV, Singapūras, Malaizija, Indonezija, 2012) (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras – Milda Brukštutė

Publicistika – Laima Kreivytė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

21–26 d. – Kita svajonių komanda (JAV) – 11, 13.15, 15.45, 18.20, 20.40, 23 val; 27 d. – 11, 13.15, 15.45, 18.20, 20.40
21–26 d. – Balsuok už mane! (JAV) – 11.30, 13.30, 16, 18.15, 20.30, 22.30; 27 d. – 11.30, 13.30, 16, 18.15, 20.30
21–26 d. – 360 laipsnių: meilės ir nuodėmių ratu (D. Britanija, Austrija, Prancūzija, Brazilija) – 16, 18.30, 21.10, 23.30; 27 d. – 16, 18.30, 21.10

21–27 d. – Į Romą su meile (Ispanija, Italija, JAV) – 11.45, 14.10, 16.40, 19.10, 22 val.
21–26 d. – Tedis (JAV) – 11.15, 13.45, 16.15, 18.50, 21.20, 23.30; 27 d. – 11.15, 13.45, 16.15, 18.50, 21.20
21–26 d. – Absoliutus blogis: atpildas (3D, JAV, Vokietija) – 13.15, 16, 18.30, 21, 23.20; 27 d. – 13.15, 16, 18.30, 21 val.

21, 24–26 d. – Bornas. Palikimas (JAV) – 12, 15, 18, 21.20; 22, 23, 27 d. – 15, 18, 21.20

21, 24–26 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsiradimas (JAV) – 13.45, 16.15, 19 val.; 22, 23, 27 d. – 11.20, 13.45, 16.15, 19 val.

21–23, 25–27 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsiradimas (JAV) – 12.15

21, 24–26 d. – Karališka drąsa (JAV) – 14, 16.30, 18.40; 22, 23, 27 d. – 11.40, 14, 16.30, 18.40

21, 24–26 d. – Karališka drąsa (3D, JAV) – 14.45

21–23, 25, 26 d. – Pagrobimas (JAV) – 17.15, 19.30, 21.40; 24 d. – 19.30, 21.40, 23.50; 27 d. – 17.15, 19.30, 21.40

21–26 d. – Demonas viduje (JAV) – 21.40; 27 d. – 21.40, 23.40

21–27 d. – Tamsos riterio sugrižimas (D. Britanija, JAV) – 21 val.

Paryžiaus monstras (3D, Prancūzija) – 11 val.

21–23, 25, 26 d. – Nesunaikinami 2 (JAV) – 15.45, 20.50; 22, 23 d. – 11, 15.45, 20.50;

27 d. – 15.45, 20.50, 23.15

21–27 d. – Patrulių zona (JAV) – 13.30, 18.15

21, 24–26 d. – Madagaskaras 3 (JAV) – 13.45; 22, 23, 27 d. – 11.15, 13.45

Forum Cinemas Akropolis

21–26 d. – Kita svajonių komanda (JAV) – 12, 14.30, 17, 19.15, 21.40; 27 d. – 12, 14.30, 17, 19.15, 21.40, 23.45

21–26 d. – Balsuok už mane! (JAV) – 11.45, 14, 18.30, 20.30; 27 d. – 11.45, 14, 18.30, 20.30

21–23, 25, 26 d. – Nesunaikinami 2 (JAV) – 15.45, 20.50; 22, 23 d. – 11, 15.45, 20.50;

27 d. – 15.45, 20.50, 23.15

21–27 d. – Patrulių zona (JAV) – 13.30, 18.15

21, 24–26 d. – Madagaskaras 3 (JAV) – 10.15, 13.50; 22, 23, 27 d. – 10.45, 13.15, 16.15; 21–27 d. – Bornas. Palikimas (JAV) – 15, 20 val; 21, 22, 27 d. – Nesunaikinami 2 (JAV) – 17.45, 22.45; 23–26 d. – 17.45

21, 22, 27 d. – Tedis (JAV) – 21.15, 23.30; 23–26 d. – 21.15

21–27 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsiradimas (3D, JAV) – 10.15, 15.30; 21, 24–

26 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsiradimas (JAV) – 13.30; 22, 23, 27 d. – 11, 13.30

21–27 d. – Demonas viduje (JAV) – 18.45; Madagaskaras 3 (JAV) – 10.30; Patrulių zona (JAV) – 12.45

Nesunaikinami 2 (JAV) – 21.15

„Skalvijos“ kino centras

Vilniaus dokumentinių filmų festivalis

21 d. – Sugrižimas (Lenkija) – 16.30; Hitlerio vaikai (JAV, Vokietija, Izraelis) – 16.30; Privatus pasaulis (Čekija) – 21.20

22 d. – Pažadas (Vokietija, Austrija) – 17 val., 24 d. – 15.30

22 d. – Sraigų planeta (Pietų Korėja) – 21.20

26 d. – Montenegro (Argentina) – 18 val.

26 d. – Dveji metai prie jūros (D. Britanija) – 19.20

27 d. – 66 mėnesiai (D. Britanija) – 19.20

Viktoro Kosakovskio filmų retrospektyva

21 d. – Trečadienis 1961.07.19 (Rusija, Anglija, Vokietija, Suomija) – 18 val.

21 d. – Belovai (Rusija) – 20 val.; 23 d. – 21.10

22 d. – Tegyvuoja antipodai! (Vokietija, Olandija, Argentina, Čilė) – 19 val., 24 d. – 21.10

25 d. – Tiše! (Rusija) – 19.20

26 d. – Šventa (Rusija) – 17 val.

27 d. – Aš Jus mylėjau (Rusija, Vokietija) – 21.10

23 d. – Kur skraido kondorai (Šveicarija, Vokietija, Čilė) – 17 val.

Specialioji programa „Bitnikai kelyje“

23 d. – Ištakos: bitnikų ir „palūžusios kartos“ istorija (JAV) – 19 val.

24 d. – Williamas S. Burroughsas: iš vidaus (JAV) – 19.20

25 d. – Alleno Ginsbergo gyvenimas ir laikai (JAV) – 21.10

26 d. – Jacko Kerouaco Amerika (JAV) – 21.20

Konkursinė programa

22 d. – Kelialautojai: Aleksandras Laime ir Anchelio krioklio deimantai (Latvija) – 15 val.

22 d. – Cirkas atvaizavo (Estija) – 15 val.

23 d. – Raminas (rež. A. Stonys) – 15 val.

23 d. – Sriuba (Latvija, Suomija) – 15 val.

24 d. – Naujas pasaulis (Estija) – 17 val.

24 d. – Variacijos kaukių tema (rež. G. Rupeikaitė) – 17 val.

25 d. – Aromatinga Talino žuvelė (Estija) – 17 val.; 25 d. – Kaip mes žaidėme revoliuciją (rež. G. Žickytė) – 17 val.; 27 d. – Stebuklų laukas (rež. M. Survila) – 16.50; 27 d. – 33 Senelio šalčio augintiniai (Latvija) – 16.50

Ciklas „Karsono kinas“

23 d. – Kukis (Čekija) – 13 val.; Popierinio televizoriaus dirbtuvėlės – 12 val.

Pasaka

Vilniaus dokumentinių filmų festivalis

21 d. – Pažadas – 17.30; Kur skraido kondorai – 19 val.; 22 d. – Montenegro – 20 val.; 23 d. – Susipažinkime su Fokens – 19 val.; 24 d. – Hitlerio vaikai – 20 val.; 25 d. – „Ištakos: bitnikų ir „palūžusios kartos“ istorija – 20 val.; 26 d. – Alleno Ginsbergo gyvenimas ir laikai – 20 val.

27 d. – Jacko Kerouaco Amerika – 20 val.

21 d. – Atostogos prie jūros (Meksika) – 21 val.; 22 d